

Nõo valla jäätmekava aastateks 2022–2027

LISA 1 – LÄHTEOLUKORRA ANALÜÜS

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1 ÜLEVAADE PIIRKONNAST	4
1.1 NÕO VALLA ÜLDISELOOMUSTUS.....	4
1.1.1 Asukoht.....	4
1.1.2 Rahvastik.....	5
1.1.3 Elamumajandus ja infrastruktuur.....	5
1.1.4 Ettevõtlus.....	5
1.1.5 Looduskeskkond.....	6
2 JÄÄTMEAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED JA ARENGUDOKUMENDID	8
2.1 JÄÄTMEAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED.....	8
2.1.1 Euroopa Liidu õigusaktid.....	8
2.1.2 Eesti õigusaktid.....	9
2.1.3 Nõo valla jäätmekäitluselased õigusaktid.....	9
2.2 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUDOKUMENDID.....	9
2.2.1 Eesti keskkonnanstrateegia ja keskkonnategevuskava.....	9
2.2.2 Riigi jäätmekava 2014-2020.....	10
2.2.3 Nõo valla arengukava 2037.....	11
3 HETKEOLUKORD JÄÄTMETE KOGUMISEL JA KÄITLUSEL JÄÄTMELIIKIDE LÖIKES	12
3.1 TEKKIVATE JÄÄTMETE KOGUSED LIIKIDE JA PÄRITOLU KAUPA.....	12
3.2 OLMEJÄÄTMED.....	12
3.2.1 Liitumine kogumissüsteemidega.....	15
3.3 PAKEND.....	16
3.3.1 Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem.....	17
3.4 BIOLAGUNEVAD JÄÄTMED (SH KALMISTUJÄÄTMED).....	19
3.4.1 Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem.....	20
3.5 EHITUS- JA LAMMUTUSJÄÄTMED.....	20
3.5.1 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumis- ja käitlussüsteem.....	21
3.6 OHTLIKUD JÄÄTMED.....	22
3.6.1 Ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem.....	23
3.7 PROBLEEMTOOTED.....	23
3.7.1 Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	23
3.7.2 Patareid ja akud ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	24
3.7.3 Romusõidukid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	24
3.7.4 Vanarehvid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem.....	25
3.7.5 Põllumajandusplast ning selle kogumis- ja käitlussüsteem.....	25
3.8 REOVEESETE.....	25
3.9 TERVISHOIU- JA VETERINAARTEENUSTE JÄÄTMED.....	26
3.10 TÖÖSTUSJÄÄTMED.....	26
3.11 KOONDANDMED ERILIIGILISTE JÄÄTMETE KOGUMISSÜSTEEMIDE OSAS.....	27
3.12 KÕRVALDAMIS- JA TAASKASUTAMISRAJATISED.....	28
3.13 ANDMED SULETUD PRÜGILATE NING JÄÄKREOSTUSOBJEKTIDE KOHTA.....	28
3.14 JÄÄTMEAJANDUSE KORRALDAMINE JA RAHASTAMINE.....	29
3.14.1 Korraldatud jäätmevedu.....	30
4 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU	32
5 EELNEVA JÄÄTMEKAVA EESMÄRKIDE TÄITMISE ANALÜÜS	33
KASUTATUD MATERJALID	36

Sissejuhatus

Lähteolukorra analüüs on Nõo valla jäätmekava aastateks 2022-2027 lisa.

Dokumendis antakse ülevaade piirkonnast, seejärel tuuakse välja jäätmemajanduse õiguslikud alused ja jäätmehoolduse arengudokumendid nii Euroopa Liidu, Eesti kui Nõo valla tasandil.

Peamiseks lähteolukorra analüüsi osaks on jäätmekäitluse hetkeolukorra kirjeldus, kus käsitletakse kõiki jäätmeliike, mis kuuluvad jäätmeseaduse reguleerimisalasse. Hetkeolukorra kirjelduses on välja toodud kõikide tekkivate jäätmeliikide kogused ja päritolu ning käsitletud nende jäätmeliikide kogumise ja käitlemise võimalusi omavalitsuse haldusterritooriumil. Lisaks antakse hetkeolukorra kirjelduses ülevaade omavalitsuse jäätmemajanduse korraldamisest ja rahastamise võimalustest.

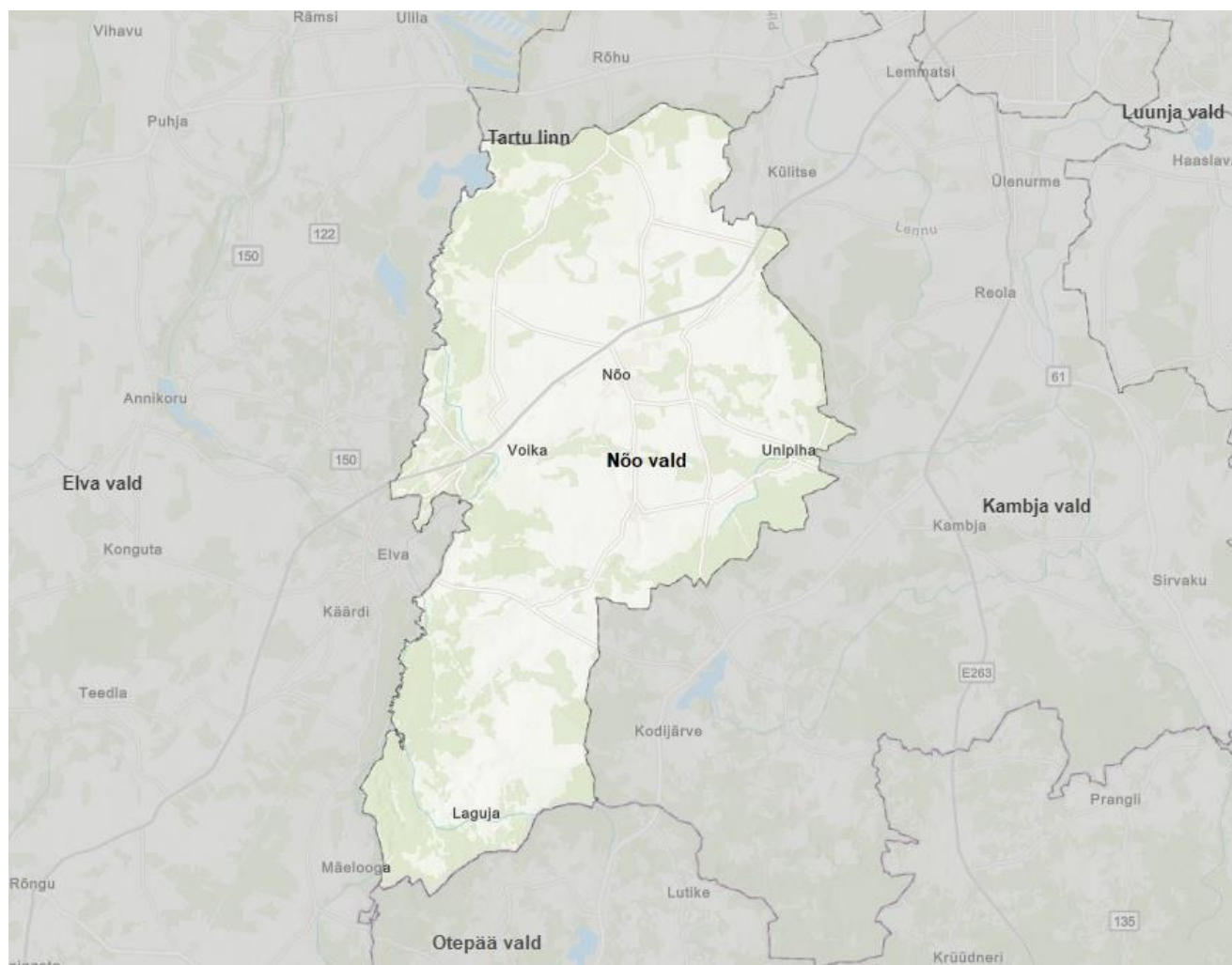
Lähteolukorra analüüsi üheks osaks on ka eelmise perioodi jäätmekava eesmärkide täitmise analüüs, mis on ühtlasi sisendiks uute eesmärkide püstitamisel.

1 Ülevaade piirkonnast

1.1 Nõo valla üldiseloostus

1.1.1 Asukoht

4381 elanikuga Nõo vald asub Tartu maakonna keskosas, jäädes Tartu linnast edelasse. Valla pindala on 169 km², mis moodustab ligikaudu 5.6% kogu Tartu maakonna pindalast. Vald piirneb põhjast Tartu linnaga, idast Kambja vallaga ning läänest ja kirdest Elva vallaga. Valla lõunaosa piirneb Valga maakonnas asuva Otepää vallaga. Valla keskuseks on Nõo alevik, mis asub 17 km kaugusel Tartu linnast.



Joonis 1. Nõo valla paiknemine. Alus: WMS-kaart

Nõo vald jätkas pärast haldusreformi iseseisva omavalitsusena (valdade ühinemised jõustusid koos omavalitsuste valimistega 15.10.2017). Valla territooriumil asub vallakeskusena Nõo alevik, lisaks Tõravere alevik ja 20 küla: Aiamaa, Altmäe, Enno, Etsaste, Illi, Järiste, Keeri, Ketneri, Kolga, Kääni, Laguja, Luke, Meeri, Nõgiaru, Sassi, Tamsa, Unipiha, Uuta, Vissi ja Voika.

Nõo valla eduka arengu eelduseks on hea liiklusgeograafiline asend – valda läbivad kirde-edela suunal Jõhvi-Tartu-Valga põhimaantee ja Tartu-Valga raudtee.

1.1.2 Rahvastik

Statistikaameti andmeil on Nõo vallas 2022 aasta 1. jaanuari seisuga 4381 elanikku. Viimase viie aastaga on elanike arv vallas näidanud pidevat tõusutrendi. Enim on rahvaarv kasvanud Nõo alevikus. Kindlasti omab mõju sellele Tartu linna lähedus ning äärelinnastumine. Arvestatav osa elanikke käib igapäevaselt pendelrändena Tartus tööl.

Tabel 1. Rahvaarvu muutus Nõo vallas. Alus: Rahvastikuregister

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nõo vald	3922	4109	4213	4291	4287	4314	4381

1.1.3 Elamumajandus ja infrastruktuur

Vallavalitsuse andmetel on 2022. aasta veebruari seisuga Nõo vallas umbes 1777 majapidamist, neist 454 suvilat/aiamaja, 1244 eramut, 4 kaksikelamut ja 75 korter- ja ridaelamut.

Veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuseid osutab Nõo vallas AS Emajõe Veevärk, kelle tegevuspiirkonnaks on olemasoleva ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga Etsaste, Luke, Meeri, Nõgiaru ja Tamsa külad, Uuta ja Vissi külade Elva linnaga piirnevad elamupiirkonnad ning Nõo ja Tõravere alevikud. Ainult veevärk on olemas veel Laguja (Sassi) külas. Piirkondades, kus ühisveevärk ja -kanalisatsioon puuduvad, kasutatakse peamiselt salvkaevusid, mille vees esineb inimtegevuse, vähese veevahetuse ja nõrga kaitstuse tõttu üle normi lämmastikku ja fosforit. Reovesi kogutakse peamiselt kogumismahutitesse, kuid osadel majapidamistel on kasutusel ka omapuhastid. 2018. aasta lõpu seisuga on hinnatud Nõo valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni torustike seisukorda valdavalt heaks.¹

Nõo vallas on kaks kaugkütte piirkonda. Tõravere võrgupiirkond hõlmab Tõravere aleviku korrusmaju, lasteaeda ja observatooriumi peahoonet ning Nõo võrgupiirkonda kuuluvad Lao, Kivi ja Voika tänava korrusmajad, lasteaed, rannahall, vallamaja, kooli kompleks (põhikool, gümnaasium ja spordihoone), muusikakool ning Coop kauplus. Keskkütteteenust pakub SW Energia OÜ, kellele on omavalitsuse poolt perioodil 15.08.2012 - 15.08.2027 vallas asuvate sooja tootmise ja -jaotamise varad rendile antud. Nõo ja Tõravere aleviku katlamajad töötavad alates 2015 aastast puiduhakkel.

Nõo Vallavalitsuse hallatavate asutuste hulgas on 4 lasteaeda, 1 üldhariduskool, 1 raamatukogu, Nõo Muusikakool, Nõo Spordikool, Nõo koduloomuuseum, Nõo päevakeskus, Nõo noortekeskus ja Nõo kultuurimaja. Valla osalusega ettevõtteks on AS Emajõe Veevärk ning sihtasutusteks Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus, SA Luke Mõis ja SA Nõo Hooldekodu.

1.1.4 Ettevõtlus

Nõo vallas ei asu suurtööstusi ning valdavalt tegeletakse väikeettevõtlusega. Seda näitab ka statistikaameti andmebaas², mille alusel oli Nõo valla statistilisse profiili kuuluvatest ettevõtetest 2020. aastal registreeritud 316 ettevõtet ning nendest vähem kui 10 töötajaga ettevõtteid oli kokku 302. Üle 250 töötajaga ettevõtteid omavalitsuses ei asu ning ettevõtteid, mille töötajate arv jääb vahemikku 50-249 on omavalitsuses kokku 2. Ettevõtete arv on omavalitsuses aasta-aastalt tõusnud. Suurimad ettevõtted on AS Nõo Lihatööstus, Berendsen Textile Service AS ja AS Cautes.

¹ Nõo valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019-2030

² [Statistika](#) Andmebaas: ER032: Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja haldusüksuse järgi, haldusjaotus seisuga 01.01.2018

Statistikaameti andmetel³ oli 2020 aasta seisuga peamiseks tegevusvaldkondadeks omavalitsuses ehitus (40 ettevõtet), töötlev tööstus (37 ettevõtet) ning hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont (32 ettevõtet).

1.1.5 Looduskeskkond

Maastikuliselt asub Nõo vald valdavalt Kagu-Eesti lavamaal. Valla lõunapoolsesse osasse ulatub Otepää kõrgustiku loodeserv. Lavamaal on suhteliselt viljakate muldade ala, mida ilmestavad Elva, Nõo ja Voika ürgorud ja otsmoreenkõrgustikud Pangodi mäed ja Vapramägi. Otepää kõrgustiku servaalale jääb Laguja piirkond oma kaunite kuplitega.

Pinnakatte järgi võib Nõo valla jagada tinglikult põhja- ja lõunaosaks (mõtteline joon kulgeks Luke küla keskusest lõuna poolt). Valla lõunaosas on pinnakatte paksus suurem ja põhjavesi on keskmiselt või hästi kaitstud. Valla põhjaosas on pinnakatte paksus väiksem ja põhjavesi on nõrgalt kaitstud või kaitsmata.

Nõo valla territooriumile jääb tervikuna või osaliselt 1 looduskaitseala, 1 maastikukaitseala ja 3 hoiuala: Keeri-Karijärve looduskaitseala, Elva maastikukaitseala ning Ilusaoja, Viisijaagu järve ja Elva jõe hoiualad. Kavandamisel on Nõo Karujärvede looduskaitseala. Lisaks on Nõo vallas looduskaitse alla võetud 3 parki: Luke mõisa park, Unipiha mõisa park ja Meeri mõisa park ja 3 kaitstavat üksikobjekti: Kindralimägi, Tamsa Kadakas (Kadakas) ja Mügramägi. Valla territooriumile jääb ka vana kaitsekorruga kaitseala, milleks on Pangodi mäed.

Rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku loodusalasid jääb osaliselt või täielikult Nõo valla territooriumile 3: Viisijaagu loodusala, Keeri-Karijärve loodusala ning Elva loodusala.

Maakatastrisse kantud kõlvikutest ligi 45% (7572 ha) moodustab haritav maa, metsamaad on u 37% (6276 ha). Looduslik rohumaad moodustab u 7%, õuemaad u 3% ja muu maa ligi 8% valla pindalast. Maa sihtotstarbe järgi on ligi 92% maatulundusmaa ning ligi 3% elamumaa⁴.

Nõo vald on üsna järvederohke. Vallas on kokku 8 looduslikku järve, 3 paisjärve ja 3 tehisejärve. Suurimad järved on Suur Karujärv (15.9 ha) ja Väike Karujärv (9 ha).

Jõesid ja ojasid, mille valgala on üle 25 km², läbib Nõo valla territooriumilt kuus: Elva, Ilmatsalu, Laguja, Illi, Nõo ja Voika, mis kõik kuuluvad Suur-Emajõe jõgikonda. Illi, Laguja, ja Nõo oja ning Elva jõgi on tuntud lõheliste kudemis- ja elupaikadena.

Nõo valla territooriumil on osaliselt või täielikult kokku 6 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat ja 3 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist, mille kohta on esitatud andmed järgnevas tabelis.

³ [Statistika](#) Andmebaas: ER0309: Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted haldusüksuse ja tegevusala (EMTAK 2008) järgi, haldusjaotus seisuga 01.01.2018

⁴ [Maakatastri statistika](#) (seisuga 31.12.2021)

Tabel 2. Nõo vallas paiknevad mäeeraldised. Allikas: Maa-amet X-Gis maardlate rakendus. (seisuga 17.01.2022)

Kood	Nimetus	Maardla	Seisund	Kaevandamisloa number	Kaevandamisloa kehtivus	Kaevandamisloa omaja	Maavara kasutamise eesmärk	Korrastamis-suund
952	Kahna liiva-karjäär	881 - Kahna	Aktiivne	L.MK/319770	14.12.2010 - 13.12.2025	Verston OÜ	teedehitus, ehitustööd	Maatulundusmaa (metsamaa)
257	Vitipalu liiva-karjäär	207 – Viti-palu	Aktiivne	L.MK/325329	27.08.2014 - 27.08.2029	Verston OÜ	ehitus, teedehitus	Maatulundusmaa (metsamaa)
1138	Laguja liiva-karjäär	739 - Laguja	Aktiivne	L.MK/322738	17.12.2012 - 17.12.2027	K-Kaeve OÜ	ehitus, teede ehitus	veekogu

2 Jäätmemajanduse õiguslikud alused ja arengudokumendid

2.1 Jäätmemajanduse õiguslikud alused

Nõo valla jäätmekava tugineb mitmetele rahvusvahelistele, riiklikele ja omavalitsuse tasandi dokumentidele, mistõttu on jäätmekava koostamisel analüüsitud nii rahvusvahelisi, riiklikke kui kohalikke õigusakte, planeeringuid ja arengukavasid.

2.1.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on olulisemad järgmised raamküsimumi käsitlevad õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ (jäätmete raamdirektiiv), millega kehtestatakse õiguslik raamistik jäätmete käitlemiseks ühenduses;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1013/2006 (jäätmeevo määrus), millega kehtestatakse menetlused ja kontrollimeetmed jäätmesaadetistele olenevalt nende päritolust, sihtkohast ja marsruudist, veetavate jäätmete liigist ja käitlusviisist sihtkohas;
- 3) Euroopa Komisjoni otsus 2014/955/EL, millega kehtestatakse jäätmenimistu.

Jäätmekäitlust käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ (prügiladirektiiv), millega sätestatakse tehnilised nõuded prügilatele ja erinõuded prügi vastuvõtmisele prügilates ning kehtestatakse prügilate kategooriad ladestatavate jäätmete tüübi alusel;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ, millega sätestatakse nõuded laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmisele sadamates;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta, millega sätestatakse nõuded õhku, vette või pinnasesse juhitava heite vältimiseks ja piiramiseks ning jäätmete tekke vältimiseks suurtes tööstuskäitistes.

Jäätmeevooge käsitlevad Euroopa Liidu tasandil järgmised õigusaktid:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/62/EÜ (pakendidirektiiv), millega sätestatakse nõuded pakendijäätmete vältimise, taaskasutamise ja ringlussevõtu ning pakendite korduskasutamise kohta;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/66/EÜ, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmelid;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta;
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta;
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist;
- 6) Nõukogu direktiiv 96/59/EÜ polüklooritud bifenüülide ja polüklooritud terfenüülide (PCB/PCT) kõrvaldamise kohta;
- 7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 850/2004 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta;
- 8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist;
- 9) Nõukogu direktiiv 87/217/EMÜ asbestist põhjustatud keskkonnareostuse vältimise ja vähendamise kohta;
- 10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/21/EÜ kaevandustööstuse jäätmete käitlemise kohta;

11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1257/2013 laevade ringlussevõtu kohta.

2.1.2 Eesti õigusaktid

Peamine õigusakt, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmemajandusega seonduvat, on **jäätmeseadus**, milles on püstitatud üleriigilised jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja põhimõtted. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavad. Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuste ülesanne.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib jäätmete käitlemist **pakendiseadus**. Pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteem peab olema kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatud selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Jäätmekäitluse järelevalve toimimist reguleerib **keskkonnajärelevalve seadus**, mis kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet teostavate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse järgselt on kohalik omavalitsusorgan või -asutus üks keskkonnajärelevalve teostajatest.

2.1.3 Nõo valla jäätmekäitlusalaõid õigusaktid

Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte.

Nõo Vallavolikogu 18.02.2021.a määrusega nr 55 on vastu võetud "Nõo valla jäätmehoolduseeskiri". Nõo valla jäätmehoolduseeskirja eesmärgiks on säilitada Nõo vallas puhas ja tervislik elukeskkond, rakendada kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja riigihangete seaduse ning nende rakendusaktide nõudeid, vältida jäätmeteket või vähendada jäätmete koguseid ning soodustada jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutamist.

Eeskiri määrab kindlaks jäätmehoolduse korraldamise nõuded valla haldusterritooriumil (sh jäätmete sortimise ja liigiti kogumise nõuded ja ehitus- ja lammutustöödel tekkivate jäätmete ning tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutamisel tekkivate jäätmete käitlemise korra) ja on kohustuslikud kõikidele juriidilistele ning füüsilistele isikutele.

2.2 Jäätmehoolduse arengudokumendid

2.2.1 Eesti keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskava

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnavalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise alus, mille eesmärk on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on keskkonnastrateegias püstitatud eesmärk, et aastal 2030 peab olema tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt peab olema vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Jäätmete ladestamise vähendamiseks on esiteks oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline

katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, see tähendab, et majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sealhulgas ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on vähendada ka jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, mis ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist. Strateegia alusel töötatakse välja konkreetsemad tegevused, mis fikseeritakse perioodiliselt koostatavas Eesti Keskkonnategevuskavas.

2.2.2 Riigi jäätmekava 2014-2020

Kohalike omavalitsuste jäätmekavade koostamise alus on riigi jäätmekava. Riigi jäätmekava 2014–2020 on heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 13. juuni 2014. a korraldusega nr 256. Riigi jäätmekava kehtivust pikendati tagasiulatuvalt keskkonnaministri otsusega 25.02.2021 kuni uue riigi jäätmekava kehtestamiseni.⁵

Riigi jäätmekava 2014–2020 peamine eesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus.

Jäätmekava strateegilised eesmärgid on püstitatud jäätmekäitluse hierarhiat silmas pidades. Iga strateegilise eesmärgi elluviimiseks vajalik tegevus on koondatud kolmeks meetmeks, kusjuures jäätmekavas on esitatud vaid meetme kirjeldus ning möödikud meetme elluviimise hindamiseks. Tegevus, selle tähtsajad ning teostajad on esitatud jäätmekava juurde kuuluvas dokumendis "Riigi jäätmekava 2014–2020 rakenduskava".

Esimene strateegiline eesmärk on vältida ja vähendada jäätmeteket, sealhulgas vähendada jäätmete ohtlikkust. Olmejäätmete tekke kasvuprotsent peab jääma alla 1/2 sisemajanduse koguprodukti kasvuprotsendist ja pakendijäätmete tekke kasvuprotsent alla 2/3 sisemajanduse kasvuprodukti kasvuprotsendist.

Teine strateegiline eesmärk on võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil maksimaalsel tasemel taaskasutada. Ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist pidi 2020. aastaks olema:

- 1) olmejäätmetel 50%;
- 2) pakendijäätmetel 60%;
- 3) biolagunevatel jäätmetel 13%;
- 4) ehitus-lammutusjäätmetel 70%.

Lisaks pidi elektroonikaromude kogumise osakaal olema jäätmete kogumassist 65% ja kantavate patarei- ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist 45%.

Kolmas strateegiline eesmärk on vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet. Eesmärgiks võeti, et aastaks 2016 oleksid kõik suletud prügilad korrastatud.

Keskkonnaminister algatas 15.03.2021 käskkirjaga nr 131 „Riigi jäätmekava 2022-2028“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise. Uues riigi jäätmekavas on tõenäoliselt neli strateegilist suunda:

⁵

<https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT00377D4E?open&fbclid=IwAR2eUtvUVCcsf85qSpKGrvBFnQMTUcB4UXfStdXFLy2CbrgU-xIVedQA>

- kestlik ja teadlik tootmine ja tarbimine;
- jäätmetekke vältimise ja korduskasutuse edendamine;
- ohutu materjaliringluse suurendamine;
- jäätmekäitlusest tulenevate mõjudega arvestamine nii inim- kui looduskeskkonnale tervikuna

Pärast riigi uue jäätmekava või valdkondliku tegevuskava (*riigi uus jäätmekava koostatakse ringmajanduse tegevuskava osana*) valmimist tuleb vajadusel ajakohastada ka kohalike omavalitsuste jäätmekava.

2.2.3 Nõo valla arengukava 2037

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 kohaselt peab igal omavalitsusüksusel olema arengukava, milles määratletakse lühi- ja pikaajalise arengu eesmärgid ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused.

Nõo valla arengukava 2037 on vastu võetud 27. septembril 2012.a Nõo Vallavolikogu otsusega nr 49 ning dokument on aluseks kavandatavatele investeringuotsustele ja elluviidavatele arengutegevustele.

Arengukavas seatud eesmärkide saavutamiseks töötatakse kolmes valdkonnas (sotsiaalne taristu; ruumiline areng ja planeerimine; ettevõtlus ja koostöö) ning välja on töötatud 12 strateegilist eesmärki, millel omakorda on mitmeid alameesmärke.

Jäätmemajandus kuulub valdkonna „Ruumiline areng ja planeerimine“ alamvaldkonna „Keskkonnakaitse“ alla, mille strateegiline eesmärk on järgmine: **Nõo vald on mainekas miljöväärtusega elamiskoht, kus on maandatud keskkonnariskid.**

Strateegilise eesmärgi täitmiseks on välja toodud kuus alameesmärki, millest jäätmemajandusega seondub: **Vajadustele vastavas jäätmejaamas kogutakse taaskasutatavaid jäätmeid liigiti (biolagunevad aia- ja haljastusjätmed, suurjätmed, metall, paber ja kartong, pakendid, põlevad jätmed (puit jms), sõiduautode rehvid jms.).**

3 Hetkeolukord jäätmete kogumisel ja käitlusel jäätmeliikide lõikes

3.1 Tekkivate jäätmete kogused liikide ja päritolu kaupa

Käesolevas jäätmekavas on olemasoleva olukorra kirjeldamisel kasutatud Nõo Vallavalitsuse käsutuses olevat teavet ja riikliku jäätmetestatistika ning -aruannete andmeid. Riiklik jäätmetestatistika andmebaas koondab kokku tekitatud, kogutud ning käideldud jäätmekogused jäätmekäitlejate esitatud jäätmearuannete põhjal kuni aastani 2019. Alates 2020 on andmed leitavad Keskkonnaagentuuri koduleheküljelt. Antud andmestikud võimaldavad anda ülevaadet, kui suur osa tekkivatest jäätmetest taaskasutatakse või kõrvaldatakse. Statistikat kogutakse jäätmeliikide kaupa omavalitsuse täpsusega ning võimalik on eraldi käsitleda tekkivaid jäätmekoguseid ettevõtetes ja majapidamistes. Statistiliste andmete analüüsimisel on lähtutud andmetest perioodil 2016-2020, mis olid jäätmekava koostamise perioodil kõige uuemad kättesaadavamad andmed.

Jäätmetestatistika võimaldab mõningaid andmeid ka jäätmete käitluse kohta, kuid kahjuks ei peegelda need täielikult tegelikku jäätmemajanduse olukorda omavalitsusüksustes. Peamine põhjus on, et jäätmekäitlejatel on küll kohustus pidada arvestust, millistest omavalitsustest jäätmeid vastu võetakse, kuid neil ei ole kohustust pidada eraldi arvestust selle kohta, millise omavalitsuse jäätmeid, millises koguses ja kuidas nad taaskasutavad. Taaskasutus jäätmeliikide lõikes kajastub jäätmekäitlejate jäätmevoogudes summaarselt, mitte üksikute omavalitsuste kaupa.

Omavalitsuse jäätmete koguteke on olnud perioodil 2016-2020 selge trendita. Alates 2019. aastast (mil tekkis ka enim jäätmeid) on jäätmeteke oluliselt tõusnud põllumajandusjäätmete arvelt. 2019. aastal moodustasid põllumajandusjäätmed (taimsete kudede jäätmed) kogu omavalitsuse jäätmetekkest ligikaudu 83% ning 2020. aastal ligikaudu 76%. Antud jäätmetekkega on seotud ettevõtte Juurviljaait OÜ, kelle põhitegevusalaks on puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine. Olmejäätmed moodustasid 2020. aastal kogu valla jäätmetekkest üksnes 11%.

Jäätmetestatistika andmetel ei toimu omavalitsuses jäätmete taaskasutamist. Kõik tekkivad jäätmeliigid transporditakse omavalitsusest välja.

Tabel 3. Jäätmete teke ja käitlemine (kõik jäätmeliigid) Nõo vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport välja
2016	2863.6	2863.6
2017	1719.8	1719.8
2018	2400.3	2400.3
2019	10091	10091
2020	9848	9846.7

3.2 Olmejäätmed

Olmejäätmed (jaotisekoodiga 20) on kodumajapidamiste jäätmed ja samalaadsed kaubandus-, tööstus- ja ametiasutusjäätmed, sealhulgas liigiti kogutud jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid. Olmejäätmed ei ole koostiselt ühtsed. Jäätmete koostise määravad paljud tegurid, nagu tarbimisharjumused, kohapealne sorteerimismäär, aasta-aeg, elamutüüp, elanike sorteerimisteadlikkus jne.

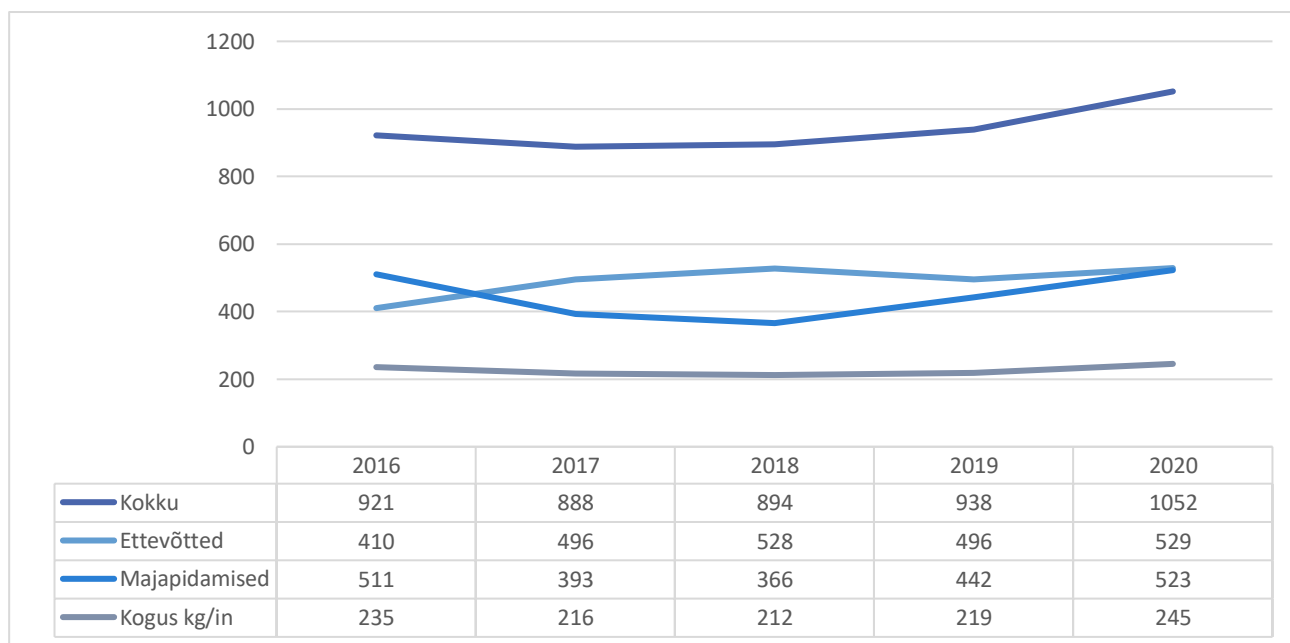
Riigi jäätmekava 2014–2020 alusel on olmejäätmete tekkel otsene seos majandusolukorra ja üldise tarbimise tasemega. Mida paremini läheb riigi majandusel ning seeläbi inimestel, seda enam

tarbitakse erinevaid tooteid ja teenuseid. Suurema tarbimisega kaasneb ka suurem jäätmete. Seetõttu on jäätmetekke vähendamise aluseks elanikkonna teadlikkus, tarbimisharjumised ning olukord, kus inimestele on jäätmete sortimine ja ära andmine võimalikult mugavaks tehtud. Vastavalt riiklikutele jäätmemajanduse eesmärkidele pidi olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist olema 2020. aastaks 50% ning 2025. aastaks peab see olema juba 55%. 2018. aastal oli nimetatud näitaja realselt 31% ehk 2020. aasta eesmärk ei ole käesolevaks ajaks täidetud⁶.

Jäätmeseaduse § 66 lõige 2 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo.

Jäätmearuandluse põhjal on Nõo vallas tekkinud olmejäätmete kogus olnud mõõdukas kasvutrendis ning seda eelkõige ettevõtete jaotuses. Majapidamiste jaotuses on vaadeldava perioodi jäätmete kogumise määra langenud, kuid vaadeldava perioodi lõpuks jäänud üsna samale tasemele võrreldes perioodi algusega.

Olmejäätmete koguteke omavalitsuses on jäätmearuandluse põhjal olnud suurusjärgus 888 – 1052 tonni.



Joonis 2. Olmejäätmete koguteke Nõo vallas aastatel 2016–2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Eurostati⁷ andmetel tekkis 2020. aastal Eestis elaniku kohta keskmiselt 383 kilogrammi olmejäätmeid. Nõo vallas kogutud olmejäätmete kogused ühe elaniku kohta on olnud viimasel viiel aastal vahemikus 212-245 kg/in, mis on jäätmete kogutekke kohta arvatuna oluliselt väiksemad kui Eesti keskmine.

⁶ Riigi jäätmekava 2014–2020 täitmise aruanne. Tallinn 2020.

⁷ Eurostat andmebaas: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc031/default/table?lang=en

Tabel 4. Olmejäätmete teke (sealhulgas kogutud) Nõo vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Kood	Jäätmeliik	2016		2017		2018		2019		2020	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
20 01 01	Paber ja kartong	19.8	18.8	24.0	8.2	24.4	1.3	33.8	3.7	37.1	65.5
20 01 11	Tekstiilid	24.8	0.0	21.0	0.0	13.8	0.6	10.7	0.0	8.4	0.0
20 01 13*	Lahustid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
20 01 14*	Happed	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0
20 01 15*	Leelised	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20 01 17*	Fotokemikaalid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20 01 19*	Pestitsiidid	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.4	0.0
20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	0.1	0.2	0.0
20 01 23*	Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud seadmed	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.4	0.6	0.9	1.5
20 01 25	Toiduõli ja -rasv	4.7	0.0	12.0	0.0	12.2	0.0	11.5	0.0	25.0	0.0
20 01 26*	Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbri 20 01 25	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.4	0.0	0.3	0.4	0.0
20 01 27*	Ohtlike aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0.0	0.0	0.0	3.6	5.3	1.9	0.0	3.8	9.3	0.0
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01*, 16 06 02* ja 16 06 03* nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0.1	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.0
20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	7.1	0.1	3.3	0.4	3.0	0.4	1.1	0.3	2.0	2.0
20 01 36	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0.0	0.0	0.2	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	16.4
20 01 39	Plastid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20 01 40	Metallid	0.0	3.4	0.0	19.5	0.0	2.3	0.0	0.5	0.0	0.7
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0
20 02 01	Biolagunevad jäätmed	0.0	0.6	0.0	2.2	0.0	0.0	0.8	0.8	0.0	1.0
20 02 02	Pinnas ja kivid	0.0	11.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	353.7	471.7	431.1	343.4	465.1	349.2	436.5	419.8	442.1	425.2
20 03 07	Suurjäätmed	0.0	5.3	3.0	13.9	3.8	9.5	1.2	11.7	2.7	10.5

Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal (arvestades olmejäätmete hulka ka pakendijäätmed) on viimasel viiel aastal jäänud vahemikku 25-33%⁸. **Tegu on väga madala näitajaga.** Samas on alates 2018. aastast liigiti kogumise osakaal järk-järgult tõusnud, mida võib pidada positiivseks näitajaks.

Liigiti kogutud jäätmete osakaal nende arvutuslikust kogutekkest 2020. aasta andmete alusel on esitatud järgnevas tabelis. Enamiku liigiti kogutud jäätmetest moodustavad pakendijäätmed, sellele järgnevad paber ja kartong, ohtlikud jäätmed ja elektroonikajäätmed.

Olmejäätmetele omavalitsuses taaskasutust ei toimu ning kõik olmejäätmed transporditakse täies mahus omavalitsuse territooriumilt välja.

Tabel 5. Liigiti kogutud jäätmete osakaal nende arvutuslikust kogutekkest 2020. aastal.

Jäätmeliik	Liigiti kogutud 2019. aastal tonnides	Liigiti kogutud jäätmete osakaal %	Arvestuslik % segaolmejäätmetes ⁹	Arvutuslik kogus segaolmejäätmete hulgas, tonnides	Koguteke (teoreetiliselt olmejäätmete hulgas + liigiti kogutud), tonnides
Plast	0.0	0.0	13.82	119.9	119.9
Tekstiil ja rõivad	8.4	1.9	5.41	46.9	55.3
Biolagunevad jäätmed	1.0	0.2	37.61	326.2	327.2
Klaas	0.0	0.0	5.83	50.6	50.6
Paber ja kartong	102.6	23.6	14.33	124.3	226.9
Puit	0	0.0	0.6	5.2	5.2
Metallid	0.7	0.2	2.07	18.0	18.7
Elektroonika	16.4	3.8	0.98	8.5	24.9
Ohtlikud jäätmed	17.0	3.9	0.01	0.1	17.1
Pakendid	250.0	57.5	26.28	227.9	477.9

3.2.1 Liitumine kogumissüsteemidega

Nõo vald on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ühe jäätmeveopiirkonnana. Hõlmatud jäätmeliikideks on segaolmejäätmed, paber ja kartong, suurjäätmed, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed ning biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed. Jäätmete vedamise ainuõigus on perioodil 01.09.2021 – 01.12.2023 AS-l Ragn Sells. Jäätmeveo ainuõigus tähendab seda, et veopiirkonnas võib olmejäätmete kogumise ja äraveo teenust osutada üksnes ainuõiguse saanud jäätmevedaja ning teised jäätmevedajad ei tohi antud veopiirkonnas teenuseid osutada. Korraldatud jäätmeveoga loetakse automaatselt liitunuks kõik piirkonnas asuvad jäätmevaldajad, nii eramajade omanikud, korteriühistud kui ka ettevõtjad.

Nõo valla territooriumil ei asu ühtegi jäätmejaama, elanikele lähimaks jäätmete üleandmispunktiks on Tartu linnas Selli tn 19 ja Jaama 72c asuvad jäätmejaamad, kus võetakse muuhulgas vastu ohtlikke

⁸ Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal = liigiti kogutud jäätmed (B) x 100 / kogu jäätmete (A). A - kogu jäätmete. Liidetud kokku kõik olmejäätmed (koodiga 20)+ pakendijäätmed (koodiga 15 01); B – liigiti kogutud jäätmed. Liidetud kokku liigiti kogutud pakendid + liigiti kogutud olmejäätmed (siia ei kuulu segaolmejäätmed).

⁹ Arvutatud võttes arvesse SEI Tallinn "Segaolmejäätmete koostise uuringu" põhjal saadud tulemusi vastavalt Eesti maapiirkondadele https://www.envir.ee/sites/default/files/sortimisuuringu_lopparuanne.pdf

jäätmeid ning elektri- ja elektroonikajäätmeid. Patareide kogumiseks on paigutatud kauplustesse vastavad kogumiskohad, lisaks saab patareid viia Nõo aleviku jäätmepunkti. Jäätmepunkti on võimalus viia ka vanad autorehvid. Ravimijäätmeid saab üle anda apteekidesse.

Valla kõigis piirkondades on rajatud avalikud pakendite kogumispunktid koos kogumiskonteineritega eri liiki pakendite kogumiseks ehk nn keskkonnajaamad, kus saab tasuta ära anda segapakendeid, pappi, paberpakendeid ja kartongi. Pakendijäätmete kogumiskonteinerite andmed on leitavad <https://kuhuvii.ee> ja [valla kodulehel](#) jäätmemajanduse rubriigis.

Nõo vallas toimub eramajades haljastujäätmete kompostimine tavaliselt oma kinnistu piires. Kui kompostimine pole võimalik, saab aia- ja haljastujäätmeid viia Tartu jäätmejaamadesse.

3.3 Pakend

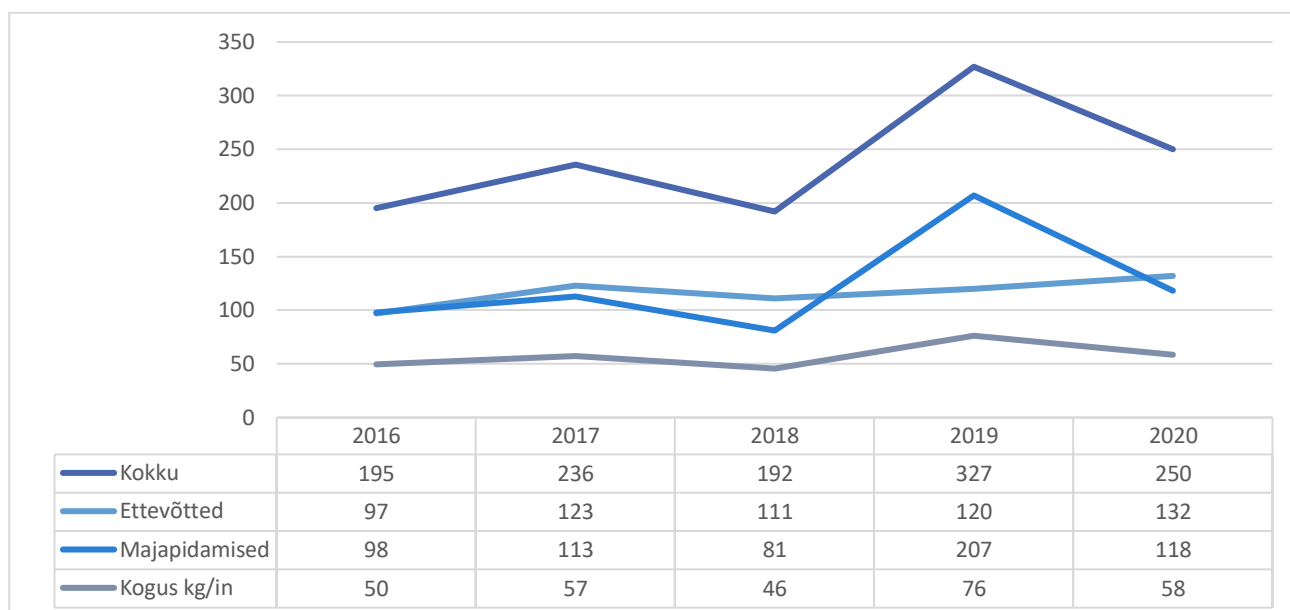
Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks selle kauba olulusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavad ühekorrapakendeid.

Pakendijääde on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeks. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

Pakendiseadus kehtestab nõuded pakendi ja pakendijäätmete kasutamisele, soodustades sellega pakendi või pakendimaterjali ringlust ja taaskasutamist. Pakendid ja nendest tekkivad jäätmed on üheks oluliseks aspektiks, millele viimasel ajal tähelepanu on pööratud. Suur osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel välja kujunenud. Korraldatud on alkoholi- ja joogipakendite (klaas-, plast- ja metallpakendite) kogumine, sorteerimine ja taaskasutamine, millele andis tõuke pakendiaktsiisi seadus ja pakenditele kehtestatud tagatisraha süsteem (niinimetatud pandipakendid).

Pakendijäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest ja prognooside kohaselt pakendijäätmete osatähtsus kasvab. Sihtasutus Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti maapiirkondade pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 26.28%. Pakendijäätmete arvutuslik koguteke omavalitsuses on sellest lähtuvalt 2020. aastal olnud 526 tonni.

Nõo vallas koguti 2020. aastal pakendijäätmeid 250 tonni. Pakendijäätmete osakaal kõigist liigiti kogutud olme- ja pakendijäätmetest moodustas 2020. aastal 58% ehk valdava osa liigiti kogutud jäätmetest moodustavad just pakendijäätmed. Eriliigiliste pakendite hulk moodustas kogu liigiti kogutud pakendijäätmete hulgast 2020. aastal 64% ning on seejuures aasta aastalt tõusnud (2016. aastal moodustasid eriliigilised pakendid kogu pakendijäätmete hulgast üksnes 22%).



Joonis 3. Pakendijäätmete teke Nõo vallas 2016-2020. Allikas: Keskkonnaagentuur.

On näha, et pakendijäätmete teke on Nõo vallas olnud kasvutrendis. Märkimisväärselt rohkem pakendijäätmeid on tekkinud 2019. aastal majapidamistel. Arvestades järjest suurenevate pakendite tarbimist ning sorteerimisharjumuste paranemist on oodata ka edasiseks perioodiks pakendijäätmete tekke kasvu.

Tabel 6. Nõo valla pakendijäätmete teke jäätmearuandluse kohaselt aastatel 2016–2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Kood	Jäätmeliik	2015		2016		2017		2018		2019	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	19	6	0	13	29	12	50	68	60	13
15 01 02	Plastpakendid	12	3	17	0	31	0	7	0	10	0
15 01 03	Puitpakendid	0	0	47	0	27	0	49	0	48	0
15 01 04	Metallpakendid	1	0	2	0	4	0	3	0	5	0
15 01 06	Segapakendid	64	89	54	100	13	69	4	139	1	88
15 01 07	Klaaspakendid	1	0	2	0	5	0	6	0	7	16
15 01 10*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastatud pakendid	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0

3.3.1 Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Pakendiseadus lähtub tootjavastutuse põhimõttest, mis tähendab, et pakendiettevõtjad (pakendajad, maaletoojad, sisuliselt ka kaubandus) on kohustatud tasuta tagasi võtma kõik pakendid, mis on turule toodud. Pakendiseaduse § 20 alusel on pakendiettevõtja, kes müüb pakendatud kaupa lõppkasutajale või tarbijale, kohustatud lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdud kauba müügipakendi ja -pakendijäätmed. Tagasivõtmise nõue hõlmab vaid pakendit, mille tüüp, kuju ja suurus vastavad selles müügikohas müüdava kauba pakendile ja selle kauba müüja poolt üleantava kauba pakendile. Sellest tulenevalt peab olema müügikohtades informatiivne teade tarbijatele pakendi tagasivõtmise kohast (lähima pakendijäätme vastuvõtupunkti või konteineri asukoht).

Ettevõtte võib pakendijäätmete kogumist ja taaskasutamist korraldada ise või delegeerida oma kohustused akrediteeritud tootjavastutusorganisatsioonidele, kes korraldavad pakendikonteinerite paigalduse ja tühjendamise.

Pakendiseaduse kohaselt on tarbija kohustatud pakendi ja pakendijäätmed tagastama tühjalt ja liigiti sordituna vastavalt kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud korrale ja pakendiettevõtja või taaskasutusorganisatsiooni nõuetele.

Pakendiseaduse alusel on akrediteeritud üks tagatisrahaga pakendite kogumisega tegelev taaskasutusorganisatsioon (Eesti Pandipakend OÜ) ja kolm peamiselt konteinerite kaudu kogutava muu müügipakendiga tegelevat taaskasutusorganisatsiooni - MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO), MTÜ Eesti Pakendiringlus (EPR) ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ (TVO).

Eesti Pandipakendi andmetel (17.01.2022) asuvad pandipakendi tagastuspunktid Nõo vallas:

- Nõo Konsum, Elva TÜ, Nõo alevik
- Kauplus Harald, RRLEKTUS AS, Nõo alevik

Nõo vallas asuvate pakendikonteinerite asukohad (seisuga 14.02.2022) on esitatud alljärgnevas tabelis. Pakendikonteineri asukohad on leitavad ka <https://kuhuviiia.ee> ja [valla kodulehel](#).

Tabel 7. Pakendikonteinerite paiknemine Nõo vallas (seisuga 14.02.2022)

Pakendi-organisatsioon	Objekti aadress	Konteineri maht (m ³)	Jäätmete liik
ETO	Etsaste küla, Suntsi tee (Suntsi tee 8 juures)	2.5	segapakend
EPR	Illi küla, Allika väikekoht (suvilate asumis)	4.5	segapakend
EPR	Illi küla, Tamsa-Illi tee ääres	1.5	segapakend
EPR	Luke küla, Vanajärve ja Oja tn ristis raamatukogu ees platsil	4.5	segapakend
TVO	Luke küla, Vanajärve ja Oja tn ristis raamatukogu ees platsil	2.5	segapakend
ETO	Meeri küla, Kivistiku, Meeri külakeskuse juures	2.5	segapakend
EPR	Meeri küla, Tabuli bussipeatuse juures	1.5	segapakend
TVO	Nõgiaru küla, Nõo tn 4 kinnistu esisel platsil	2.5	segapakend
EPR	Nõgiaru küla, Nõo tn 4 kinnistu esisel platsil	4.5	segapakend
ETO	Nõo alevik, Nõgiaru tn (Nõgiaru ja Kuuse tn nurgas)	2.5	segapakend
TVO	Nõo alevik, Nõo kivilinnas	2.5	segapakend
ETO	Nõo alevik, Nõo kivilinnas	2.5	Paber- ja kartongpakend
ETO	Nõo alevik, Tartu tn 3, Coopi juures	2.5	segapakend
ETO	Nõo alevik, Voika tn 14, Jäätmepunkt	2.5 (4 tk)	segapakend
ETO	Nõo alevik, Voika tn 14, Jäätmepunkt	2.5 (4 tk)	paber ja papp
TVO	Sassi küla, Laguja külakeskuse parklas	2.5	segapakend
ETO	Tamsa küla, Tamsa tn 2	2.5	segapakend
EPR	Tõravere alevik, Observatooriumi tänaval garaažide juures	4.5	segapakend
ETO	Tõravere alevik, Observatooriumi tn 5	2.5	segapakend
ETO	Tõravere alevik, Observatooriumi tn 5	2.5	Paber- ja kartongpakend
ETO	Tõravere, Vapramäe-Vellavere kinnistul (postkastide juures)	1.1	segapakend
EPR	Unipiha küla, Unipiha alajaama juurdes Unipiha pargi lähistel	1.5	segapakend

TVO	Vissi küla, Mehiste üldmaa kinnistul	2.5	segapakend
EPR	Vissi küla, Pirnaku tee ääres	1.5	segapakend
TVO	Voika, Tõru ja Lepaoja sissesõidutee postkastide juures	1.1	segapakend

2022. aasta veebruari seisuga on pakendiettevõtjate andmetel Nõo vallas pakendijäätmete taaskasutusse suunamiseks paigaldatud TVO-l 6 kogumiskohta (kõik segapakendile), ETO-l 9 kogumiskohta (kokku 17 konteinerit, millest 13 segapakendile ja 4 paber- ja kartongpakendile) ning EPR-l 8 kogumiskohta (kõik segapakendile). Pakendikonteineritesse saavad elanikud jäätmeid ära anda tasuta.

Nõo aleviku ja Uuta eramajadel on võimalus liituda tasuta vabatahtliku pakendijäätmete liigitikogumise võimalusega ning teenust osutab TVO. 2022 veebruarikuu seisuga kasutas TVO poolt korraldatavat pakendikotiteenust 89 majapidamist.

3.4 Biolagunevad jäätmed (sh kalmistujäätmed)

Biolagunevad jäätmed on aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp ning biojäätmed, mille alla kuuluvad aia- ja haljastujäätmed ning kodumajapidamises, jaemüügikohas, toitlustusasutuses ja toiduainetööstuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed.

SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskuse läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eesti maapiirkondades 37,61%. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamiseks olmejäätmete hulgast tuleb biojäätmed eraldi koguda ning suunata kompostimisele.

Prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist. Riigi jäätmekava alusel pidi biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist 2020. aastaks olema 13%. Aastal 2018 oli ringlussevõtu osakaal jäätmeliigi kogumassist 5%, mis jäi samale tasemele 2011. aasta baastasemega. Seega võib eeldada, et sihttasel aastaks 2020 ei saavutatud ning biojäätmete lahuskogumine ja kompostimine vajab jätkuvalt propageerimist.

Riikliku jäätmetatistika kohaselt on biojäätmete liigiti kogutud kogus viimasel viiel aastal olnud Nõo vallas vahemikus 0 – 2.2 tonni ning tegu on olnud peamiselt majapidamistelt kogutud biolagunevate jäätmetega. Biolagunevaid köögi- ja sööklajajäätmeid riikliku jäätmearuandluse põhjal omavalitsuses kogutud ei ole.

Tõenäoliselt on siiski omavalitsuses tekkivate biojäätmete kogus märgatavalt suurem, sest kohalik majapidamistes toimuv kompostimine ei kajastu jäätmetatistikas, samuti satub jätkuvalt suur osa majapidamiste biojäätmetest segaolmejäätmete hulka.

Segaolmejäätmete sekka sattuvate biolagunevate jäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset kompostimist ja arvestada sellega, et juba alates 01. jaanuarist 2008 on haljastujäätmete panek olmeprügi hulka keelatud. Lisaks rakendub alates 2023. aasta 31. detsembrist biojäätmete kogumiskonteineri omamise kohustus majapidamistele, mil puudub kompostimisvõimalus.

Kalmistutel tekkivad jäätmed sisaldavad samuti väga suures ulatuses biolagunevaid haljasjäätmeid. Nõo valla haldusterritooriumil asub vallale kuuluv Nõo kalmistu. Kalmistul on eraldi konteinerid segaolmejäätmete tarbeks. Haljastujäätmeid kogutakse hunnikusse ning kompostitakse kohapeal.

3.4.1 Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Nõo valla elanikel on alates 01.09.2021 võimalik biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid ning biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid selles ulatuses, mida kogutakse biojätmete mahutisse üle anda korraldatud jäätmeveo raames. Lisaks on võimalik aia- ja haljastujäätmeid tasu eest viia Tartu jäätmejaamadesse. Eramajades kompostitakse haljastujäätmeid tavaliselt oma kinnistu piires.

Nõo valla territooriumil kehtiv jäätmehoolduseeskiri sätestab nõuded biolagunevate jäätmete liigiti kogumisele ja kompostimisele. Jäätmehoolduseeskirja järgi võib jäätmevaldaja aia- ja haljastujäätmeid ning köögi- ja sööklajäätmeid üle anda jäätmevedajale, kompostida omal kinnistul või viia vastavasse kogumiskohta. Aia- ja haljastujäätmete kompostimine on lubatud lahtiselt aunas. Koduses majapidamises tekkivaid toidujäätmeid võib kohapeal kompostida ainult selleks ettenähtud, kahjurite eest kaitstud kompostimisnõudes ehk kompostrites. Kompostitavat materjali peab eeskirja järgi paigutama, ladustama ja käitlema nii, et see ei põhjustaks kahjurite teket ning tervisele ja ümbruskonnale kahjutult. Keelatud on kompostida jäätmeid, mis kahjustavad komposti või muudavad selle kasutamiskõlbmatuks.

Jäätmekava koostamise hetkel on biojätmete liigiti kogumine eeskirja järgi kohustuslik alates 5 korteriga korterelamule (väikeelamu, suvila või kuni 4 korteriga elamu krundil on biolagunevate jäätmete vedu jäätmevaldaja soovil). Lisaks on jäätmehoolduseeskirjas sätestatud, et mitte hiljem kui 1. detsembriks 2023 tuleb kõigil tekkekohtadel biojätmete liigiti kogumiseks kasutada jäätmemahutiga äravedu, kui biojätmeid omal kinnistul eeskirja kohaselt ei ole võimalik või otstarbekas kompostida.

3.5 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmed on jäätmed, mis tekivad ehitiste või nende osade rajamisel, lammutamisel, renoveerimisel või restaureerimisel.

Ehitusjäätmete hulka kuuluvad puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid ning väljaveetav pinnas, mis tekib ehitamisel ja remontimisel (edaspidi ehitamisel) ning mida ehitusobjektil tööde tegemiseks ei kasutata.

Riiklik eesmärk 2020. aastaks oli, et ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist oleks vähemalt 75%. Tegu on ühega vähestest riiklikutest jäätmemajanduslikest eesmärkidest, mis on täidetud (2018. aastal oli näitaja 84%).

Nõo valla territooriumil on liigiti kogutud ehitusjäätmed viimasel viiel aastal kogu ehitusjäätmete tekkest moodustanud 79-93%. **Tegemist on üsna hea näitajaga.** Ehitus- ja lammutusjäätmete tekitajateks on eelkõige ettevõtted ning nende teke on aastate lõikes olnud üsna kõikuv. Aastane jäätmekogus on jäänud viimasel viiel aastal vahemikku 316 – 1609 tonni.

2020. aastal tekkis omavalitsuses kokku 542 tonni ehitus-lammutusjäätmeid, mis transporditi täies mahus omavalitsusest välja. Omavalitsuse territooriumil ei asu jäätmekava koostamise hetkel ühtegi Keskkonnaregistrisse registreeritud ehitusjäätmete taaskasutuskohta.

Alates 2020. aastast tuleb jäätmeseaduse kohaselt ehitus- ja lammutusjäätmeid taaskasutada vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas. Samas ei ole antud nõuet võimalik hinnata kuivõrd jäätmestatistika ei kajasta kui palju konkreetsest omavalitsuses tekkinud jäätmetest läks taaskasutusse teistes omavalitsustes.

Jäätmearuannete kohaselt Nõo vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ehitus- ja lammutusjäätmete liigid ja kogused on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 8. Nõo vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ehitus- ja lammutusjäätmed aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Kood	Jäätmeliik	2016		2017		2018		2019		2020	
		E	M	E	M	E	M	E	M	E	M
17 01	Betoon, tellised, plaadid ja keraamikatooted	196.0	27.5	24.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0
17 02 01	Puit	2.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	4.4	0.0	20.9	0.1
17 02 03	Plastid	12.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
17 03	Bituumenitaolised segud	38.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
17 04	Metallid (sealhulgas sulamid)	4.9	130.5	67.9	126.4	18.5	206.1	37.7	285.8	4.3	233.4
17 05	Pinnas, kivid ja süvenduspinnas	1057.0	0.0	257.0	0.0	21.4	0.0	3.4	0.0	148.5	0.0
17 06*	Asbesti sisaldavad isolatsiooni- ja ehitusmaterjalid	3.4	3.9	3.6	11.8	5.1	0.4	7.1	0.1	13.2	6.0
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 09 01*, 17 09 02* ja 17 09 03*	7.8	125.4	27.0	11.8	41.4	13.0	72.4	3.9	105.2	9.7

Võib eeldada, et tekkivad ehitus- ja lammutusprahi kogused on suuremad kui ametlikus statistikas kajastub, kuna eeskätt majapidamistes tekkivatest ehitusjäätmetest käideldakse suur osa segaolmejäätmetena või taaskasutatakse kohapeal. Jätkuvalt esineb ehitusjäätmete osas ka probleem, et need viiakse asulate äärsetele tühermaadele, metsa või esimesse vedajale sobivasse kohta. Sellist käitumist esineb küll aasta-aastalt vähem, kuid probleem on olemas ja sellega tuleb järjepidevalt tegeleda.

Kuna ehitus- ja lammutusjäätmete teke sõltub suuresti ehitustegevuse aktiivsusest, mis on sõltuvuses majanduslikust heaolust, on oodata ka edaspidi ehitus- ja lammutusjäätmete koguse osas ebastabiilsust.

3.5.1 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Vastavalt vallas kehtivale jäätmehoolduseeskirjale tuleb ehitusjäätmed koguda liikidesse nende tekkekohal. Kui ehitusjäätmete tekkekohas puudub võimalus neid sortida või see osutub majanduslikult ebaotstarbekaks, tuleb jäätmed sortimiseks üle anda vastavat luba omavale isikule.

Ehituse tavajäätmed, mida ei saa taaskasutada, tuleb ladestada vastavat luba omavas ladestuspaigas või üle anda vastavat luba omavale isikule ning nende kõrvaldamisel väljaspool ametlikke ladestuspaiku nende taaskasutamise eesmärgil (näiteks territooriumi planeerimiseks jne) tuleb lähtuda õigusaktidest.

Ohtlikud ehitusjäätmed, v.a saastunud pinnas, tuleb koguda liikide kaupa eraldi kinnistesse kogumismahutitesse, mis on märgistatud vastavalt keskkonnaministri poolt kehtestatud korrale. Ohtlike ehitusjäätmete kogumismahutisse ei ole lubatud valada vedelaid ohtlikke jäätmeid nagu

värvid, lakid, lahustid, liimid jne. Ohtlikud ehitusjätmed ja saastunud pinnas tuleb eeskirja kohaselt üle anda ohtlike jäätmete käitlemiseks keskkonnaluba ja vastavat registreeringut omavale isikule. Ohtlike ehitusjätmete valdaja vastutab nende ohutu hoidmise eest kuni jäätmete üleandmiseni ohtlike jäätmete käitlemiseks keskkonnaluba ja vastavat registreeringut omavale isikule.

Käesoleval ajal puuduvad omavalitsuse territooriumil ehitus- ja lammutusjätmete üleandmisvõimalused. Nõo valla elanikel on võimalus ehitus- ja lammutusjätmeid tasu eest üle anda Tartu jäätmejaamadesse, aga ka Tartu linnale kuuluvasse Aardlapalu ümberlaadimisjaama, mis asub Kambja vallas. Lisaks on ehitus- ja lammutussegaprahti, suuremõotmelist betooni ja asfaldtitükke võimalik tasu eest üle anda Tartus Ropka tee 24 käitluskohta, mida opereerib OÜ Karimek. Samuti on võimalik erinevatelt teenusepakkujatelt tellida ehituse perioodiks ehitusjätmete konteinereid

3.6 Ohtlikud jätmed

Ohtlikud jätmed on jätmed, mis oma kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale.

Ohtlike jäätmete teke ja käitlemine on kajastatud järgmises tabelis. Ohtlike jäätmete teke on viimase viie aasta jooksul mõnevõrra tõusnud. Jäätmetestatistika alusel ei toimu vallas ohtlike jäätmete taaskasutust ning kõik ohtlikud jätmed transporditakse valla territooriumilt välja.

Tabel 9. Nõo vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) ohtlikud jätmed (kõik * jäätmekoodid) aastatel 2016-2020 tonnides ning nende käitlemine. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport välja
2016	43.0	43.0
2017	62.6	62.6
2018	60.3	60.3
2019	42.1	42.1
2020	65.5	64.3

Tavaliselt kodumajapidamises tekkivad ohtlikud jätmed on

- 1) aegunud ravimid;
- 2) elavhõbeda kraadiklaasid;
- 3) kodukemikaalid;
- 4) vanaõli, õlised kaltsud, õlifiltrid;
- 5) värvi-, laki-, liimi- ja lahustijäägid;
- 6) väetised ja pestitsiidid;
- 7) rotimürk jm biotsiidid;
- 8) kompaktlambid (ehk säästupirnid), päeavalguslambid;
- 9) patareid ja akud.

Nõo vallas moodustavad 2020. aasta andmete alusel elanike ohtlikud jätmed peamiselt romusõidukid, asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid ja pliiakud. Seoses elanike sorteerimisharjumuste paranemisega võib oodata ka edaspidiseks ohtlike jäätmete koguse pidevat vähest tõusu.

Vanaõli jäätmete teke on kajastatud järgnevas tabelis. Vanaõli jäätmetele vallas taaskasutust ei toimu ning jätmed transporditakse valla territooriumilt välja edasiseks käitluseks.

Tabel 10. Nõo vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) vanaõli jäätmed aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Kood	Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019	2020
13 02	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlijäätmed	1.5	0.2	0.2	0.0	0.3
13 05	Õlipüünisejäätmed	0.1	0.4	0.0	0.0	0.0

Ohtlikke jäätmeid tuleb hoiustada nii, et need ei reostaks pinna- või põhjavett ega põhjustaks teisi keskkonnakahjustusi. Vedelaid ohtlikke jäätmeid peab säilitama kindlalt suletavates kogumismahutites, mis välistab nende sattumise maapinnale, põhjavette või kanalisatsiooni.

3.6.1 Ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Kodumajapidamistes tekkivaid ohtlikke jäätmeid on võimalik üle anda Tartu jäätmejaamadesse ning ohtlikke ehitusjäätmeid (eterniidijäätmeid) on võimalik tasu eest üle anda Kambja valla territooriumil asuvasse Aardlapalu ümberlaadimisjaama, mis kuulub Tartu linnale.

Kaks korda aastas korraldatakse Nõo valla elanikele ka ohtlike jäätmete kogumisringe.

3.7 Probleemtooted

3.7.1 Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Elektri- ja elektroonikaseadmete romud on üks kiiremini kasvavaid jäätmevooge. Need jäätmeliigid sisaldavad väärtuslikke metalle, kuid samas hulgaliselt ka äärmiselt keskkonnoohtlikke komponente, nagu elavhõbe, tina, kaadmium, freoonid jne. 2020. aastaks seatud riiklikuks eesmärgiks oli, et elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist ei tohi ületada 65%. Aastal 2018 oli tegelik tase 63%.

Elektroonikaromude teke Nõo vallas on aasta-aastalt üsna kõikumine ning ilma selge trendita.

Tabel 11. Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Nõo vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Elektri- ja elektroonika-seadmete ning muude seadmete ja aparatuuride jäätmed - 16 02	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Majapidamised	0.9	0.9	3.0	0.2	0.0

Riikliku jäätmestatistika järgi on elektri- ja elektroonikaromusid omavalitsuse territooriumilt kogutud üsna väikestes kogustes. Samas teostatakse iga-aastaselt kaks korda aastas elektroonikajäätmete kogumisringe (üsna märkimisväärsete jäätmekogustega), millest tulenevalt võib eeldada, et riiklik jäätmestatistika ei kajasta andmeid tõeselt ning kogumisringide tulemused võivad olla Nõo valla elektroonikajäätmete osas deklareeritud näiteks maakonnapõhiselt.

Elektri- ja elektroonikaseadmete romude koguste osas on tulevikus oodata koguste kasvu vastavalt paranevale kogumissüsteemile kui elektroonikaseadmete suuremale kasutamisele ja sellega kaasnevale seadmete vananemisele.

Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi ning viia elektri- või elektroonikaseadmete jäätmete kogumispunkti või uue toote ostmise korral müügikohta. Eestis korraldab elektri- ja elektroonikaseadmete ning patareide ja akude tootmise ja müügiga

tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja MTÜ EES-Ringlus.

Käesoleval ajal saavad Nõo valla elanikud oma elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed tasuta ära anda Tartu jäätmejaamadesse ning MTÜ Eesti Elektroonikaromu kogumispunkti aadressil Voika tn 22. Lisaks korraldatakse elektri ja patarei toitel töötanud elektroonikajäätmete kogumiseks sügisel ja kevadel kogumisringe. Elektroonikajäätmete käitlemise maksavad kinni tootjavastutusorganisatsioonid.

3.7.2 Patareid ja akud ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Patareide ja akude kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 07.08.2008 määrus nr 124 „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtjad¹“

Eestis korraldab patareide ja akude tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist nagu elektroonikajäätmete puhulgi MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja MTÜ EES-Ringlus ning elanikud saavad patareid ning akusid üle anda samadesse kohtadesse samadel tingimustel elektroonikajäätmetega. Lisaks on võimalik kodumajapidamises tekkivaid patareid viia kauplustes asuvasse kogumiskastidesse ning Voika tn 14 asuvasse kogumispunkti.

Tabel 12. Patarei- ja akujäätmete teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Nõo vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Patareid ja akud - 16 06	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	0.0	1.7	0.4	0.0	0.1
Majapidamised	3.5	3.5	2.8	3.7	5.9

Nõo vallas on patarei- ja akujäätmetest kogutud üksnes pliiakusid. Eeltoodud tabelist on näha, et viie aasta jooksul on märgatavalt kasvanud pliiakude kogumine majapidamistelt.

3.7.3 Romusõidukid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Keskkonnaministri 16. juuni 2011 määrus nr 33 "Romusõidukite käitlusnõuded" kehtestab nõuded romusõidukite lammutamiseks ja käitlemiseks ning seab tingimused lammutuskodadele. Mootorsõidukid ja nende osad kuuluvad jäätmeseaduse mõistes probleemtoodete hulka. Probleemtooted on tooted, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada nii ohtu tervisele kui ka keskkonnale, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist.

Romusõiduk tuleb üle anda tootja või tootja esindaja määratud kogumispunkti või uue sõiduki ostmise korral müügikohta või vanametalli kogumispunkti. Keskkonnaportaali andmetel puuduvad vallas autolammutuskogud ja kogumispunktid.

Tabel 13. Nõo vallas tekkinud (sealhulgas kogutud) romusõidukid ning romusõidukite lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud jäätmed aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur

Romusõidukid mitmesugustest liiklusvaldkondadest (sealhulgas liikurmasinad) ning romusõidukite lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud jäätmed 16 01 (välja arvatud 16 01 03)	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	0.0	0.0	3.1	26.8	17.1
Majapidamised	19.0	30.6	38.6	27.1	23.6

3.7.4 Vanarehvid ning nende kogumis- ja käitlussüsteem

Vanade autorehvide kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 80 "Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord".

Vanad autorehvid on võimalik tasuta ära anda rehviettevõtetesse. Samuti on võimalik eraisikul rehve üle anda MTÜ Rehviringlus autorehvide kogumispunktides. Nõo vallas asub MTÜ Rehviringlus kogumispunkt aadressil Voika tn 14.

Tabel 14. Vanarehvide teke (sealhulgas kogutud) jäätmearuannete põhjal Nõo vallas aastatel 2016-2020 tonnides. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Vanarehvid - 16 01 03	2016	2017	2018	2019	2020
Ettevõtted	0.0	21.6	26.8	0.1	0.0
Majapidamised	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Riikliku jäätmetatistika alusel ei ole perioodil 2016-2020 omavalitsuse elanikelt vanarehve kogutud. Samas kinnitab MTÜ Rehviringlus päringu vastusena, et on Nõo valla elanikelt vanarehve Voika tn 14 kogumispunktist kogunud 2019. aastal 33.3 tonni, 2020. aastal 40 tonni ning 2021. aastal 53.6 tonni. Seega on näha, et vanarehvide kogumine Nõo valla elanikelt on aasta-aastalt tõusnud. Tõenäoliselt on riikliku jäätmetatistika puhul tegemist statistika eripäraga, kus eraisikute vanarehvid kajastuvad neid vastuvõtivate ettevõtete jäätmetatistikas ning tõenäoliselt maakonnapõhiselt.

Vanarehvide osakaal jäätmetekkes tõenäoliselt tõuseb lähiajal veelgi seoses autostumise kasvuga. Samas on oodata ka rehvide taaskasutamise suurenemist seoses vanarehvide vastuvõtmise ja taaskasutamise süsteemi arenemisega.

3.7.5 Põllumajandusplast ning selle kogumis- ja käitlussüsteem

Põllumajandusplast on põllumajanduses või aianduses kasutatav silopallikile, silokattekile, kiletunnel, kattevõrk ja plastnõör või samal otstarbel kasutatav muu kasutatav plast.

Nõo valla haldusterritooriumil tekib põllumajandusplasti võrdlemisi väikestes kogustes. Perioodil 2016-2018 on Nõo valla ettevõtetelt kogutud põllumajandusplasti (jäätmekood 02 01 04) vahemikus 0.4-2.8 tonni aastas, perioodil 2019-2020 põllumajandusplasti ettevõtetelt kogutud ei ole.

Põllumajandusplasti kogumise nõuded määrab Vabariigi Valitsuse 15.02.2013 määrus nr 30 "Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamisenõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad".

Juba alates 1. jaanuarist 2013 on põllumajandusplasti tootja kohustatud tagasi võtma ja korraldama oma turule lastud põllumajandusplastist tekkinud jäätmete taaskasutamise ning tootja peab korraldama põllumajandusplasti jäätmete kogumise nii, et igas Eesti maakonnas oleks vähemalt üks kogumispunkt. Kõigis põllumajandusplasti müügikohtades peavad üleval olema teated, kuhu saab põllumajandusplasti jäätmeid tagastada. Nõo vallas kogutakse põllumajandusplasti peamiselt otse ettevõtete juurest.

3.8 Reoveesete

Reovee käitlusel tekib jäätmena reoveesete. Viimase viie aasta andmete alusel on Nõo vallas tekkinud reoveesetet üksnes aastatel 2018 ja 2020. Kuivõrd üldjuhul omavalitsuses reoveesetet ei teki (või tekib üsna väikestes kogustes), siis 2018. aastal tekkis kokku 920 tonni reoveesetet, millest 400 tonni

moodustasid ettevõtete ja majapidamiste olmereovee puhastussetted ning 520 tonni moodustasid ettevõtetelt kogutud toiduõli ja -rasva sisaldava õli ja vee segu lahutamisel tekkinud rasva, õli ning vee segu. Reoveesetted on täies mahus omavalitsuse territooriumilt välja tarnsporditud.

Tabel 15. Reoveesette (jäätmekoodiga 19 08) teke ja käitlus Nõo vallas 2016-2020 aastal. Allikas: Keskkonnaagentuur.

Aasta	Koguteke (sh kogutud)	Transport välja
2016	0.0	0.0
2017	0.0	0.0
2018	920.0	920
2019	0.0	0.0
2020	12.3	12.3

3.9 Tervishoiu- ja veterinaarteenuste jäätmed

Tervishoiujäätmed on nii inimese kui ka loomade tervishoiu, ravimise ning hooldusega seotud asutustes tekkivad jäätmed. Vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivile 1999/31/EÜ prügilate kohta on nakkusohlike jäätmete ladestamine tavajäätmete prügilatesse keelatud.

Valla territooriumil asub üks perearstiteenust pakkuv asutus Nõo alevikus, kus ühtlasi pakutakse ka hambaraviteenust. Lisaks asub Nõo alevikus 2 apteeki. Veterinaarabi teenuseid osutab Nõo valla volitatud veterinaararst.

Tervishoiuasutused (sh ka veterinaarasutused) peavad välja töötama sisemised juhised jäätmete liigiti kogumiseks ja edasiseks käitlemiseks. Jäätmed tuleb pakkida tekkekohas ja viia tekkekohast pakituna tervishoiuasutuse jäätmehoidlasse kuni üleandmiseni vastavat luba omavale jäätmekäitlusettevõttele. Vastavalt Euroopa Nõukogu direktiivile 1999/31/EÜ prügilate kohta on nakkusohlike jäätmete ladestamine tavajäätmete prügilatesse keelatud.

Vaadeldaval perioodil (2016–2020a) on Keskkonnaagentuuri andmetel tervishoiuteenuste jäätmete teket olnud vahemikus 0.009-0.041 tonni aastas. Perearsti teenust osutavatest asutustest antakse tekkinud meditsiinilised riskijäätmed üle jäätmekäitlejatele edasiseks käitlemiseks.

Seoses rahvastiku vananemisega ja jäätmetekitajate üle kontrolli saavutamiseks võib järgnevat kümnepäevaks prognoosida mõningast raviasutustes tekkivate jäätmete kasvu.

Loomahaiguste uurimisel, diagnoosimisel, ravimisel või ärahoidmisel tekkinud jäätmed (kood 18 02) tuleb samuti üle anda kas vastavat keskkonnaluba või keskkonnakompleksluba omavatele ettevõtetele. Sellised jäätmed peaksid saama käideldud samal viisil inimeste raviasutuste- ja haiglajäätmetega. Jäätmearuandluse andmetel Nõo vallas 18 02 koodiga jäätmeid ei ole tekkinud.

3.10 Tööstusjäätmed

Nõo vallas puuduvad suurtööstused, millest tulenevalt vaadeldaval perioodil olulisi ja märgatavalt eristuvaid tööstusjäätmeid ei ole tekkinud. Ainukeseks selgelt eristuvaks jäätmeliigiks on taimsete kudede jäätmed, mis 2019. aastal moodustasid kogu Nõo valla jäätmetekkest ligikaudu 83% ning 2020. aastal ligikaudu 76%. Antud jäätmetekkega on seotud ettevõtte Juurviljaait OÜ, kelle põhitegevusala on puu- ja köögiviljade töötlemine ja säilitamine.

Tööstusjäätmete teke sõltub suuresti vallas tegutsevate ettevõtete arengutest ning nende teket ei ole võimalik valla jäätmekavas prognoosida. Ettevõtted vastutavad ise oma jäätmete õiguspärase käitlemise eest ning vajadusel reguleeritakse ettevõtete jäätmekäitlust keskkonnalubadega.

3.11 Koondandmed eriliigiliste jäätmete kogumissüsteemide osas

Järgnevas tabelis on esitatud Nõo vallas esinevad jäätmete üleandmise võimalused jäätmeliikide osas, mis tuleb vastavalt *sortimismäärusele* tekkekohal liigiti koguda.

Tabel 16. Eriliigiliste jäätmete olemasolevad kogumislahendused jäätmeliikide kaupa Nõo vallas.

Jäätmeliik	Kogumissüsteem	Kirjeldus
Segaolmejäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmevedu toimub ühe veopiirkonnana. Segaolmejäätmete üleandmine korraldatud jäätmeveoga on kohustuslik kõigile piirkonnas asuvatele jäätmevaldajatele.
Paber ja kartong	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmeveo raames kogumine on kohustuslik kõikidele kortermajadele. Lisaks on kogumine kohustuslik mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel, kellel tekib nädalas paberi- ja kartongijäätmeid üle 20 kg. Ülejäänud jäätmevaldajatel on võimalus teenust tellida vabatahtlikkuse alusel.
	Avalikud paberi ja papi kogumiskonteinerid	Kui kinnistul puudub eraldi konteiner, tuleb paberit ja kartongi koguda liigiti, viies nimetatud jäätmed avalikku kogumiskonteinerisse, jäätmejaama või anda üle vedajale või jäätmekäitlejale. Omaavalitsuses on kokku 8 vanapaberi kogumiskonteinerit, mis asuvad Illi, Luke, Etsaste, Meeri, Tamsa ja Nõgiaru küldes ning Tõravere ja Nõo alevikes.
	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades ¹⁰
Plast	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades (võetakse vastu üksnes taaskasutuse märgistusega plasti)
Klaas	Jäätmejaam	Tasuline vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
Metallid	Jäätmejaamad	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmeveo raames kogumine (üksnes selles ulatuses, mida kogutakse biojäätmete mahutisse)
	Jäätmejaam	Tasuline vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
	Kompostimine oma kinnistul	Eramajades toimub kohtkompostimine.
Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Kohustuslik alates 5 korteriga korterelamule, mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel, kellel tekib nädalas biojäätmeid üle 20 kg. Ülejäänutel on võimalus teenust tellida vabatahtlikkuse alusel. Alates 1.12.2023 kohustuslik kõikidele jäätmevaldajatele, kellel puudub kohtkompostimise võimalus.
	Kompostimine oma kinnistul	Eramajades toimub kohtkompostimine.
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Jäätmejaam	Tasuline vastuvõtt Tartu jäätmejaamades

¹⁰ Tartu jäätmejaamade all mõeldakse Selli tn 19 ja Jaama 72c asuvaid jäätmejaamasid

Pakendid	Avalik konteinerpark	Avalikud kogumiskohad, asukohad leitavad https://kuhuviaa.ee ja valla.kodulehel .
	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
Pandipakendid	Kogumispunktid	Kogumisautomaadid kauplustes.
Puit	Jäätmejaam	Töötlemata puidu tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
Tekstiil	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
Suurjäätmed	Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmevedu üks kord kuus ettetellimisel.
	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamas. Jäätmeseaduse kohaselt peab üleandmisvõimalus olema 15 km kaugusel, mis on korraldatud jäätmeveoga tagatud.
Elektroonikaromud	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
	Kogumispunkt	Tasuta vastuvõtt MTÜ Elektroonikaromu kogumispunktis aadressil Voika tn 22 (Nõo töökoja territoorium).
	Kogumisringid	Elektroonikajäätmete kogumisringid toimuvad sügiseti ja kevadeti.
Ohtlikud jäätmed	Jäätmejaam	Tasuta vastuvõtt Tartu jäätmejaamades
	Kogumisringid	Ohtlike jäätmete kogumisringid toimuvad sügiseti ja kevadeti.

3.12 Kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatised

Kõik Nõo vallas tekkivad jäätmed transporditakse omavalitsusest välja. Liigiti kogutud jäätmed (pakendijäätmed, vanapaber jms) suunatakse erinevatesse jäätmekäitluskohtadesse nii Eestis kui välisriikides edasiseks taaskasutamiseks, sh ringlussevõtuks.

Keskonnaportaali¹¹ andmetel puuduvad Nõo vallas registreeritud töötavad jäätmekäitluskohad.

3.13 Andmed suletud prügilate ning jääkreostusobjektide kohta

Nõo valla territooriumile jääb üks riiklikult registreeritud jääkreostusobjekt. Selleks on Laguja õlijärv (JRA0000057), mis asub valla lõunaosas Laguja külas. Saaste liigiks on naftasaadused ning polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud. Aruande alusel on antud jääkreostus likvideeritud – perioodil 2001-2004 on läbi viidud õlijärve likvideerimise kaks etappi.

Valla territooriumil asub kolm tavajäätmetele mõeldud suletud prügilat:

- Nõgiaru prügila (suleti 2002)
- Viinamärdi prügila (suleti 2003)
- Laguja prügila (suleti 2004)

¹¹ Eesti keskkonna andmeid koondav portaal

Suletud prügilaid on vaja regulaarselt kontrollida ning vajadusel teostada järelhooldust. Peamiseks ladestamisega kaasnevaks keskkonnamõjudeks on negatiivsed mõjud pinnasele, pinna- ja põhjaveele ning õhukvaliteedile. Mõjud on tingitud peamiselt prügilagaasist ja -veest, mille teke on seotud prügilas toimuvatest keemilistest protsessidest ja ilmastikuoludest.

Nõgiaru ja Viinamärdi prügilate sulgemisega ei kaasnenud Nõo Vallavalitsusele järelhoolduse ja -seire kohustusi. Laguja prügila sulgemistööd toimusid kahe etapina ning teine etapp viidi lõpule 2010. aastal. Sama aasta seire tulemused (Kobras 2010, Töö nr V 148) näitasid, et nõrg- ja pinnavee keemiline koostis on paranenud ning märgatav paranemine on toimunud N_{üld}, P_{üld} ja KHT_{er} sisalduste osas. Arvestades eelnevat on vastavalt Keskkonnaameti 27.12.2010 korraldusele nr JT 1-15/409 Nõo Vallavalitsus kui järelhooldaja vabastatud Laguja prügila nõrg- ja pinnavee seirest. Nõo Vallavalitsusel on kohustuseks teostada üksnes visuaalset kontrolli prügila üle.

3.14 Jäätmemajanduse korraldamine ja rahastamine

Vastavalt jäätmeseadusele korraldab omavalitsus oma haldusterritooriumil olmejäätmete ja kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete käitlemist. Omavalitsuse õigused ja kohustused hõlmavad:

- 1) jäätmekava, jäätmehoolduseeskirja ja korraldatud jäätmeveo korra ja teiste kohalikul tasandil jäätmekäitlust suunavate dokumentide koostamist, vastuvõtmist ja avalikustamist;
- 2) korraldatud jäätmeveo organiseerimist;
- 3) jäätmete kogumiskoha määramist, kuhu tuleb korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasise veo eesmärgil toimetada;
- 4) õigust nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt jäätmekava, mis käsitleb ettevõtja tegevusega seotud jäätmekäitlust;
- 5) koostöö tegemist teiste omavalitsustega jäätmeseadusega sätestatud nõuete täitmiseks;
- 6) seisukoha andmist keskkonnanõuetega taotlustele;
- 7) järelevalve teostamist jäätmehoolduseeskirjas sätestatud tingimuste täitmise üle.

Jäätmevaldajate kohustus on järgida kohaliku omavalitsuse kehtestatud nõudeid jäätmete liigiti kogumiseks ja üleandmiseks.

Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust. Korraldatud jäätmeveo ainuõiguse saanud jäätmevedaja vastutab veo ohutusnõuete täitmise eest ning jäätmete toimetamise eest jäätmekäitluskohta.

Vastavalt pakendiseadusele on kohaliku omavalitsuse rolliks määrata oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning käsitleda oma jäätmekavas pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse korraldust ning väljaarendamist ja seatud eesmärkide saavutamise meetmeid. Pakendijäätmete kogumise ja äraveo eest vastutavad taaskasutusorganisatsioonid. Koostöös kohaliku omavalitsusega on paigaldatud Nõo valla territooriumile konteinerid pakendite kogumiseks.

Probleemtoodete jäätmete kogumist korraldavad tootjavastutusorganisatsioonid.

Jäätmeseadus sätestab põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja, korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohtade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Keskkonnapoliitika põhimõtte "saastaja maksab" ja "tootja vastutus" tähendab sisuliselt seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija.

Vallaeelarvest kaetakse järgnevad kulud: kohaliku eriliigiliste jäätmete kogumiskoha haldamisega seotud kulud, omavalitselt ladestatud prügikoristamise kulud omavalitsusele kuuluvatel aladel, jäätmete kogumiskampaaniatega seotud kulud.

Nõo valla jäätmehoolduse arendamise võimalikud finantseerimisallikad on vallaeelarve, toetuse taotlemine erinevatest fondidest (SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Euroopa Liidu struktuurifondid jt), jäätmetekitajate poolt makstav teenustasu, saastetasu. Fondidest toetatavad tegevused on reeglina sõltuvuses riiklikutest jäätmemajanduse eesmärkidest. Samuti on võimalik jäätmete liigiti kogumise võrgu arendamisse kaasata tootjavastutusorganisatsioone.

Alates 2019. aastast toetab riik jäätmehoolduse arendamist üksnes riiklike toetusprogrammide kaudu ning otsetoetus on kaotatud.

Valla territooriumil Keskkonnaameti poolt väljastatud keskkonnanõu, keskkonnakompleksloa või jäätmekäitleja registreeringu alusel tegutsevad jäätmekäitlejad omavad kohustust jäätmekäitluse korraldamiseks vastavalt neile väljastatud loas sätestatud tingimustele.

Keskkonnaamet on Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis teostab täidesaatvat riigivõimu ja riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku suundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Keskkonnaameti osatähtsus kohaliku omavalitsuse jäätmekäitluses on eeskätt arvamuse ja ettepanekute tegemine seaduste alusel ja ulatuses. Keskkonnaameti ülesanne on ka kontrollida keskkonnalubade ja keskkonnakomplekslubade taotluste või jäätmekäitleja registreeringute vastavust nõuetele ning vastavaid lube väljastada. Keskkonnaameti kaudu toimub ka jäätmekäitlusala järelevalve, sealhulgas õigusaktide nõuete ning väljastatud keskkonnalubade, keskkonnakomplekslubade või jäätmekäitleja registreeringute nõuete järgimine.

3.14.1 Korraldatud jäätmevedu

Vastavalt jäätmeseaduse §-le 135 on kohalikul omavalitsusel, mille haldusterritooriumil elab rohkem kui 1500 inimest, kohustus organiseerida oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu. Korraldatud jäätmeveo kohustus on alates 2005. aasta 1. jaanuarist. Korraldatud jäätmeveo põhieesmärk on liita kõik jäätmevaldajad jäätmeveoga, et kaoks ära omanikuta prügi probleem ja illegaalne prügistamine.

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo ning edasise suunamise taaskasutusse või kõrvaldamisele. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik jäätmeseaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

Nõo valla haldusterritooriumil kehtib üks jäätmeveopiirkond ning jäätmeveopiirkonnas on korraldatud segaolmejäätmete, paberi ja papi, biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete, biolagunevate aia- ja haljastujäätmete (selles ulatuses, mida kogutakse biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete konteinerisse) ning suurjäätmete (ettetellimisel) kogumine veopiirkonnas asumatelt füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt. Jäätmete vedamise ainuõigus on perioodil 01.09.2021 – 01.12.2023 AS-I Ragn Sells.

Erandkorras vabastatakse jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumisest jäätmeseaduses ja jäätmehoolduseeskirjas sätestatud tingimustel. Kui kohaliku omavalitsuse üksus on veendunud, et

kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata, võib ta jäätmevaldaja erandkorras vabastada tema taotluse alusel teatud tähtajaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest.

Nõo valla jäätmevaldajate registri (2022. a veebruari seisuga) alusel on korraldatud jäätmeveoga liitunud umbes 1663 kinnistut, perioodiline vabastus on 61-l, ühiskasutus toimub 151-l ja erandkorras vabastatud (min 11 kuud) on 58 kinnistut. Liitunutest umbes 97%-l toimub regulaarne vedu.

4 Jäätmekava rakendamisega kaasnev keskkonnamõju

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üks ülesannetest. Jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimine on kindlasti positiivse mõjuga ümbritsevale keskkonnale, kuna kavas loetletud tegevused aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Järelevalve tõhustamise, korraldatud jäätmeveo toimimise ja sihipärase teavitustööga on võimalik vähendada prügi omavaliliste mahapaneku kohtade tekkimist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu näiteks jäätmete põletamist, samuti matmist.

Vältimaks negatiivset keskkonnamõju on tähtis pakkuda elanikele liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks mugavamaid võimalusi võimalikelt kodulähedaste üleandmisvõimaluste näol. See suurendab jäätmete liigiti kogumist ja vähendab ladestatavate jäätmete hulka, sealhulgas koormust keskkonnale.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 33 lõige 1 kohaselt on keskkonnamõju strateegiline hindamine kohustuslik kui strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatakse KeHJS seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust või kavandatav tegevus on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga, lähtudes KeHJS seaduse § 6 lõigetes 2–4 sätestatust. Jäätmekavaga ei kavandata KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust. Jäätmekavaga ei kavandata eeldatavalt tegevusi, mis võiksid avaldada olulist mõju või põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi, seada ohtu inimese tervist, heaolu, kultuuripärandit või vara. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõjusid Natura 2000 võrgustiku alale või mõnele muule kaitstavale loodusobjektile. Jäätmekavas kavandatavate tegevuste keskkonnamõju olulisus selgitatakse tegevuste edasisel kavandamisel ning kui tuvastatakse olulise keskkonnamõju esinemise võimalus, viiakse läbi keskkonnamõju strateegilised hindamised või keskkonnamõju hindamised vastavate detailplaneeringute, projektide või tegevusloa taotluste tasandil.

5 Eelneva jäätmekava eesmärkide täitmise analüüs

Nõo vallas kehtis varasemalt Nõo valla jäätmekava 2015-2020.

Jäätmekava eesmärkide täitmise ülevaade on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 17. Eelmise perioodi jäätmekavade eesmärkide täitmine.

Tegevus	Elluviimine
Eesmärk 1 Jäätmevaldajate üle arvestuse pidamine	
1.1 Jäätmevaldajate registri pidamine	Nõo vallas on kasutusel toimiv ja ajakohane jäätmevaldajate register.
1.2 Jäätmestatistika kogumine ja analüüs	Nõo vallavalitsus ise jäätmestatistikat ei ole kogunud. Seda küsitakse vajaduse tekkimisel Keskkonnaagentuurilt. Jäätmestatistika alusel ei ole olnud perioodil 2015-2020 vajalik analüüside tegemine. Analüüsi tehakse käesoleva jäätmekava koostamise tarbeks, mis on aluseks uue perioodi tegevuskava koostamisel.
Eesmärk 2 Erinevate jäätmeliikide sortimine kohapeal	
2.1 Pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustiku laiendamine	Pakendijäätmete kogumisvõrgustikku on laiendatud vastavalt pakendiseaduses sätestatud kogumiskohtade nõuetele.
2.2 Pakendi ja pakendijäätmete (klaas, plast, paber ja kartong sh kihiline kartong, metall) liigiti kogumine	Perioodil 2015-2020 on pakendijäätmeid liigiti kogutud avalike pakendikogumispunktide abil ning Uuta külas ja Nõo alevikus eramajadele mõeldud pakendikotiteenuse abil. Lisaks tehakse koostööd Tartu jäätmejaamadega, kuhu on võimalik eriliigilised pakendijäätmed tasuta viia.
2.3 Taaskasutatavate jäätmete lahuskogumine ettevõtetes	Vastavalt jäätmestatistika andmetele on ettevõtetes suurenenud taaskasutatavate jäätmete (eelkõige vanapaberi ja pakendijäätmete) lahuskogumine.
2.4 Elektri- ja elektroonikajäätmete lahuskogumine kogumisringidega	Elektri- ja elektroonikajäätmete kogumisringe on tehtud alates 2006. aastast.
2.5 Täiendavate jäätmemahutite paigaldamine ühiskondlikult kasutatavatesse kohtadesse	Täiendavaid jäätmemahuteid on perioodil 2015-2020 paigaldatud umbes 30 tk (näiteks bussipeatused, pargid, valminud Nõo-Elva kergliiklustee, valminud Kivilinn, Nõo veskijärv jms) Antud tegevuse tulemusel on vähenenud prügistamine.
2.6 Vanarehvide (sõiduautorehvide) kogumine	Vanarehvide kogumist on perioodil 2015-2020 teostatud koostöös MTÜ Rehviringlusega, kelle kogumispunkt asub Voika tn 14.
2.7 Vanametalli kogumine	Vanametalli kogumist teostavad vanametalli kokkuostuga tegelevad ettevõtted, omavalitsus ise vanametalli kogumist ei teosta.
2.8 Suurjäätmete kogumine	Suurjäätmete kogumine on alates 2011 hõlmatud korraldatud jäätmeveoga (ettetellimisel 1x kuus).
2.9 Puidu kogumine	Eraldi puidu kogumist perioodil 2015-2020 ei ole teostatud. Elanikud saavad puidujäätmeid viia Tartu jäätmejaamadesse.
Eesmärk 3 Ohtlikest jäätmetest tekkiva võimaliku keskkonnoahu ennetamine	
3.1 Ohtlike jäätmete kogumine elanikkonnalt	Elanikele on tehtud ohtlike jäätmete kogumisringe alates 2017. aastast.
3.2 Patareide kogumine	Patareide kogumiseks on paigutatud kauplustesse kogumiskastid, lisaks saab patareisid viia Nõo aleviku jäätmepunkti.
3.3 Ettevõtetes nõuetekohase ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise juurutamine	Ei ole rakendatud.
Eesmärk 4 Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ning nõuetekohaseks käitluseks suunamine	
4.1 Jäätmekäitlusnõuete sidumine lammutusprojektiga	Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise nõuded on määratud Nõo valla jäätmehoolduseeskirjas. Nõuded ehitus- ja

	lammutusprojektile (sh jäätmekäitlusnõuded) määratakse vastavalt ehitusseadustikule.
4.2 Ehitus- ja lammutusjätmete käitluskoht	Ehitus- ja lammutusjätmete käitluskohta omavalitsuse territooriumile rajatud ei ole.
4.3 Ohtlike ehitusjätmete (asbesti sisaldav eterniit jms) lahuskogumine	Ohtlike ehitusjätmeid ei ole perioodil 2015-2020 elanikelt kogutud, kuna selleks ei ole saadud toetusi.
Eesmärk 5 Biolagunevate jätmete väljasortimine segaolmejätmetest ning nende taaskasutamine	
5.1 Orgaaniliste jätmete kompostimine tekkekohas	Nõo valla eramajapidamised kompostivad valdavalt orgaanilisi jätmeid oma kinnistu piires.
5.2 Regionaalse kompostimiskoha loomine	Regionaalset kompostimiskohta loodud ei ole.
5.3 Orgaaniliste jätmete kompostimise propageerimine	Orgaaniliste jätmete kompostimist on propageeritud nii valla veebilehel kui valla ajalehes.
5.4 Kalmistul tekkivate aia- ja haljastujätmete lahus käitlemine	Kalmistul tekkivad aia- ja haljastujätmed kogutakse eraldi hunnikusse ning käideldakse (kompostitakse) kohapeal.
5.5 Haljasaladel tekkivate aia- ja haljastujätmete käitlemine	Haljasaladel kokku kogutud aia- ja haljastujätmed on valdavalt käideldud (kompostitud) kohapeal. Osadel haljasaladel on puulehti purustatud multsimise eesmärgil.
5.6 Vanapaberi lahuskogumine	Vanapaberi kogumiseks on vanapaber alates 2011 liidetud korraldatud jäätmeveoga, lisaks on valla territooriumile paigaldatud kokku 8 kogumiskonteinerit.
Eesmärk 6 Kõigi jäätmetekitajate hõlmamine jäätmekäitlusse	
6.1 Korraldatud jäätmevedu	Korraldatud jäätmevedu on hõlmatud ühe jäätmeveo piirkonnana, ainuõigus jätmeid vedada on AS-I Ragn-Sells.
Eesmärk 7 Senisest laialdasem jätmete liigiti kogumine	
7.1 Jäätmejaama asukoha valik	Jäätmejaama ei kavandata rajada, kavandamisel on jäätmepunkt, milleks on algatatud ja koostamisel detailplaneering.
7.2 Jäätmejaama rajamine (asukohavalik kas Nõo valla territooriumile või koostöös Elva linnaga Konguta valla territooriumile)	Jäätmejaama ei ole rajatud, kavandatakse rajada jäätmepunkt Nõo alevikku.
Eesmärk 8 Jäätmekäitluskohtadega seonduv tegevus	
8.1 Jätmete suunamine nõuetekohastesse käitluskohtadesse	Kõik omavalitsuses kogutud jätmed on transporditud omavalitsusest välja nõuetekohaseks käitlemiseks, sh ringlussevõtuks.
8.2 Ebaseaduslike jätmete (mahapanekukohtade) likvideerimine	Ebaseaduslike jätmete mahapanekukohti on likvideeritud koheselt peale nende avastamist.
8.3 Laguja prügila järelhooldus	Laguja prügila järelhooldust on tehtud vastavalt järelhoolduse nõuetele. Nõo Vallavalitsus on vabastatud nõrg- ja pinnavee seirest ning kohustatud teostama üksnes visuaalset kontrolli, mida tehakse vastavalt vajadusele.
Eesmärk 9 Jäätmehoolduse regulaarne kavandamine, koolitus, korraldus	
9.1 Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja tegevuste kaasajastamine vastavalt täitmisele	Jäätmekava ajakohastamist perioodil 2015-2020 ei peetud vajalikuks. Käesolevaga on koostamisel uus jäätmekava.
9.2 Projektide väljatöötamine ja rahastamisaotluste koostamine	Projekte ja rahastamisaotlusi (nt KIK) on tehtud vastavalt vajadusele.
9.3 Selgitustöö ja ürituste korraldamine	Jäätmealast selgitustööd on tehtud valla elanikele üldiselt läbi valla lehe, valla kodulehe, valla Facebook lehe ja igapäevases suhtluses vallakodanikega, kes on küsimustega pöördunud. Individuaalselt on suheldud jätmete põletajatega. Samuti on jätmete sorteerimisega ja kompostimisega seotud selgitustööd tehtud vallaüritusel „Maal elamise päev“.
9.4 Jäätmevaldajate kontroll	Jäätmevaldajate kontroll toimub läbi jäätmevaldajate registri (kontroll liitumiste ja vabastuste üle).
9.5 Jäätmekäitluslaste eeskirjade ülevaatamine	Jäätmekäitluslaseid eeskirju on vaadatud regulaarselt üle, eeskirjad on käesoleval hetkel ajakohased.

Nõo valla jäätmekava aastateks 2022-2027

9.6 Korraldatud jäätmeveo ainuõiguse konkursi ettevalmistamine ja läbiviimine	Korraldatud jäätmeveo konkursi ettevalmistamine ja läbiviimine toimus 2020. aastal. Käesoleval hetkel on vald hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ühe jäätmeveopiirkonnana.
---	--

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid:

- 1) Keskkonnaamet. 2014. Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamise juhendmaterjal. Versioon 08.01.2016.
- 2) Riigikogu 14.02.2007 otsusega heaks kiidetud "Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" <https://www.riigiteataja.ee/akt/12793848>
- 3) Riigikontroll. 2008. Ülevaade jäätmehoolduse olukorrast valdades ja linnades. Kas vallad ja linnad on jäätmeseadusest tulenevaid ülesandeid täitnud?
- 4) SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus. 2020. Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring. Lõpparuanne
- 5) Vabariigi Valitsuse poolt 22.02.2007 heaks kiidetud "Eesti Keskkonnategevuskava 2007–2013" <https://envir.ee/ministeerium-kontakt-uudised/strateegia>
- 6) Vabariigi Valitsuse 13. juuni 2014 korraldusega nr 256 heaks kiidetud "Riigi jäätmekava 2014–2020" <https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed/riigi-jaatmekava>

Seadused, määrused:

- 1) Jäätmeseadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/105052021004?leiaKehtiv>
- 2) Keskkonnajärelevalve seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020098?leiaKehtiv>
Keskkonnaministri 9. veebruari 2005 määrus nr 9 "Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/125042014009?leiaKehtiv>
- 3) Keskkonnaministri 10. jaanuari 2008 määrus nr 5 "Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/12910878>
- 4) Keskkonnaministri 16. jaanuari 2007 määrus nr 4 "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122015005?leiaKehtiv>
- 5) Keskkonnaministri 16. juuni 2011 määrus nr 33 "Romusõidukite käitlusnõuded" <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122019017?leiaKehtiv>
- 6) Keskkonnaministri määrus 14. detsembri 2015 nr 70 "Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" <https://www.riigiteataja.ee/akt/118122020026?leiaKehtiv>
- 7) Pakendiseadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/105052021002?leiaKehtiv>
- 8) Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008 määrus nr 124 "Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013005?leiaKehtiv>
- 9) Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 79 "Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/115102013004?leiaKehtiv>
- 10) Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 määrus nr 80 "Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord" <https://www.riigiteataja.ee/akt/117062014013?leiaKehtiv>
- 11) Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 määrus nr 65 "Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072019012?leiaKehtiv>

- 12) Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 2011 määrus nr 148 "Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud" <https://www.riigiteataja.ee/akt/108062021008?leiaKehtiv>

Andmebaasid:

- 1) Jäätmearuandluse infosüsteem <https://jats.keskkonnainfo.ee/>
- 2) Keskkonnaagentuuri jäätmete infopäring alates aastast 2020 (omavalitsuse tase) <https://public.tableau.com/app/profile/keskkonnaagentuur/viz/Omavalitsus-2020/Jtmeliik>
- 3) Keskkonnalubade infosüsteem <http://klis.envir.ee/klis>
- 4) Keskkonnaportaali <http://register.keskkonnainfo.ee>
- 5) Maa-ameti geoportaali <https://keskkonnaportaali.ee/page/home-et>
- 6) Statistikaameti statistika andmebaas <http://pub.stat.ee>